

SLUŽBENI LIST

GRADA NOVOG PAZARA

GODINA XVI

BROJ 9

NOVI PAZAR, 24. AVGUST 2009.

GODIŠNJA PRETPLATA JE 10000 DIN.

AKTI GRADSKO SKUPŠTINE

171

Član 2.

Na osnovu člana 46. Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, broj 47/2003, 34/2006), člana 32. stava 1. tačke 6. i člana 66. stava 3. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, broj 129/2007), člana 41. stava 1. tačke 7. Statuta grada Novog Pazara („Sl. list opštine Novi Pazar“, broj 14/2008), mišljenja Komisije za planove grada Novog Pazara donetog na sednici održanoj 14. 08. 2009. godine i Programa za izradu urbanističkih planova Planinskog rizorta Golija, Skupština Grada Novog Pazara, na sednici održanoj 24. 08. 2009. godine, donela je

Granicom plana generalne regulacije obuhvaćen je prostor na području opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara, definisan Prostornim planom područja posebne namene Parka prirode «Golija» («Sl. glasnik RS», broj 16/09), u površini od 850 ha, u skladu sa Programom.

Prostor plana generalne regulacije koji se nalazi na teritoriji grada Novog Pazara, za koji se donosi odluka, je veličine oko 320 ha.

Detaljnou regulacionou razradou, zahvata se područje dela Odvraćenice ispod vrha Kula, na teritoriji grada Novog Pazara.

O D L U K U
O IZRADI PLANA GENERALNE
REGULACIJE TURISTIČKE CELINE
VRHOVI ODVRAĆENICA U SKLOPU
PLANINSKOG RIZORTA GOLIJIA, SA
DETALJNOM REGULACIJOM
ZONE DELA ODVRAĆENICA
ISPOD VRHA KULA

Član 3.

Planom generalne regulacije razradiće se deo teritorije opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara, u skladu sa uslovljenostima datim Prostornim planom područja posebne namene Parka prirode «Golija», («Sl. glasnik RS», broj 16/2009)

Član 1.

Ovom odlukou pristupa se izradi plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvraćenica u sklopu planinskog rizorta Golija, sa detaljnom regulacijom zone dela Odvraćenice ispod vrha Kula (dela koji se nalazi na teritoriji grada Novog Pazara), u daljem tekstu: Plan generalne regulacije.

Član 4.

Za potrebe izrade Plana generalne regulacije, ne pristupa se izradi strateške procene uticaja planiranih namena na životnu sredinu na osnovu Rešenja o nepristupanju izradi strateške procene uticaja Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvraćenica u sklopu planinskog rizorta Golija, sa detaljnom

regulacijom zone dela Odvraćenice ispod Vrhova Kula na životnu sredinu, koje je sastavni deo ove odluke .

Član 5.

Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove lokalne samouprave grada Novog Pazara, za predlog plana generalne regulacije, sprovede javni uvid i stručnu raspravu, i to za deo plana koji se odnosi na prostor grada Novog Pazara, a u skladu sa odredbama člana 53. Zakona o planiranju i izgradnji («Sl. glasnik RS», broj 47/2003 i 34/2006).

Član 6.

Za nosioca izrade Plana generalne regulacije, određuje se « Centar za planiranje urbanog razvoja » - CEP iz Beograda, Zahumska 34.

Član 7.

Nosilac izrade plana, dužan je da Nacrt plana preda do 20.10.2009. godine.

Član 8.

Obavezuje se izrađivač plana generalne regulacije, da isti izradi u svemu prema odredbama važećeg zakona, podzakonskih akata, Programa i predloga Komisije za planove grada Novog Pazara iznetih u Izveštajima sa sednica broj 06-134/2009 od 18.06.2009, broj 06-163/09 od 14.08.2009.godine.

Plan mora da sadrži sve elemente propisane članom 38. i 39. Zakona o planiranju i izgradnji i podzakonskih akata.

Član 9.

Sredstva za izradu plana generalne regulacije obezbediće PRO program – Evropska unija (Evropska komisija –EC) i Vlada švajcarske (Švajcarska agencija za razvoj –SDC).

Član 10.

Plan generalne regulacije se usvaja na Skupštinama opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara i to za deo plana koji se odnosi na njenu teritoriju.

Član 11.

Elaborat plana generalne regulacije, izradiće se u 12 primeraka u analognom i 12 primeraka u digitalnom obliku, od kojih će po četiri primerka pripasti opštinama Ivanjica, Raška i gradu Novi Pazar.

Član 12.

Sastavni deo ove odluke je Program za izradu urbanističkih planova : Vrhovi Odvraćenica, Bele Vode –Dajići, Golijska reka, i Šeremetovica –Kuti –Plešin, koji je izradio «Centar za planiranje urbanog razvoja» - CEP iz Beograda, Zahumska 34, a koji se ovom odlukom usvaja za deo programa koji se odnosi na teritoriju grada Novog Pazara.

Član 13.

Obaveštenje o donošenju odluke o izradi plana generalne regulacije, oglašiće se u sredstvima dnevnog informisanja, i u

informativnim glasilima Skupštine grada Novog Pazara.

Član 14.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu grada Novog Pazara“.

Broj : 350-159 /2009

U Novom Pazaru, 24.08.2009.godine

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PRESEDNIK

Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a

172

PROGRAM ZA IZRADU URBANISTIČKIH PLANOVA :

- **VRHOVI ODVRAĆENICA ,**
- **BELE VODE –DAJIĆI,**
- **GOLIJSKA REKA,**
- **ŠEREMETOVICA –
KUTI –PLEŠIN**

1. OPŠTI DEO

1.1. POVOD I PRAVNI OSNOV ZA IZRADU PLANA

Razvoj turizma u Republici Srbiji je označen kao prioritet na nacionalnom i regionalnom nivou. Vlada Srbije je 2002. godine usvojila Strategiju razvoja turizma.

Planina Golija je od davnina poznata kao područje ogromnog potencijala razvoja turizma. Sve opštinske uprave, koje pokrivaju teritoriju Parka prirode Golija, su izabrale razvoj turizma kao prioritetnu razvojnu orijentaciju, i upravo rad na ovom projektu je u skladu sa tom orijentacijom.

Polazni osnov za izradu Programa za izradu urbanističkih planova je Prostorni plan posebne namene Parka prirode “Golija”, (Sl.glasnik RS, br. 16/09), ali i dokumentacija i stručne analize obavljane kroz izradu navedenog Prostornog plana.

Pravni osnov za izradu Programa / planova je Zakon o planiranju i izgradnji (“Sl. Glasnik Republike Srbije” br.47/ 03. i 34/06.)

1.2. ZADACI I CILJEVI PLANIRANJA

Golija, s obzirom na visokovredne resurse svog prostora, ima izvanredan potencijal za razvoj turizma, što je prepoznato od strane države i od strane lokalne zajednice, a to se reflektuje u svojevrsnom konfliktu u pristupu turističkom razvoju planine i njenog okruženja. Trenutni različiti interesi vezani na razvoj turizma od strane svih opština koje dele ovaj prostor, a s time u vezi i 'napadnuti' prostor u smislu invazivne gradnje na određenim područjima, uglavnom se fokusira na lokalno tržište. S druge strane, interes je države da na internacionalno turističko tržište plasira nekoliko kvalitetnih turističkih destinacija u skladu sa međunarodnim standardima i pravilima razvoja, gde je Golija identifikovana kao jedan od ključnih i prioritarnih projekata.

Posebnu pažnju urbanistički planovi treba da posvete budućem identitetu, uređenju i opremanju ovog važnog dela turističke zone za čitav region, kao i da planom razreši sve predušlove za izgradnju novih sadržaja.

Zadatak urbanističkih planova će biti i da ostvare sintezu i da definišu sledeće elemente budućeg prostornog, programskog,

funkcionalnog, sadržajnog i oblikovnog rešenja čitave zone (Planinskog rizorta Golija) kao celine sastavljene iz više funkcionalno i karakterološki raznorodnih celina.

- Opređenje budućeg identiteta, uređenja i opremanja značajne turističke zone za čitav region
- Usmeravanje prostorne organizacije šire zone i veze sa okruženjem
- Optimalno programsko rešenje šire zone
- Pažljivu podelu na rezidencijalnu, mešovitu, turističku, komercijalnu i rubnu zonu, s obzirom na ekološke i prirodne specifičnosti obuhvata.
- Unapređenje i očuvanje prirodnog nasleđa i kulturnog predela
- Usklađeno rešenje putne i komunikacijske mreže,
- Utvrđivanje funkcionalnih podcelina pretežne namene
- Opređenje budućeg identiteta, oblikovanja i izgradnje
- Obezbeđenje uslova za uređenje i faznu izgradnju,
- Efikasnost i racionalizacija izgradnje i korišćenja zemljišta
- Plansko regulisanje spontano nastalih podcelina i vikend zona
- Usklađivanje različitih ili suprotnih interesa u korišćenju prostora
- Zaštita i unapređenje kvaliteta životne sredine

Uzimajući u obzir da se planirani turistički lokaliteti i celine nalaze na teritoriji tri opštine, radi harmonizacije svih interesa, pristupljeno je izradi jedinstvenog Programa plana. Na taj način, u ovoj prvoj, analitičkoj fazi, sa celovitim konceptom rešenja biće detaljno upoznate sve zainteresovane strane.

1.3. PODLOGE ZA IZRADU PLANOVA

U toku izrade ovog programa pribavljene su sledeće geodetske podloge:

- **Orto-foto snimak**, za svaku turističku celinu, EUROIMAGE; Satelitski snimak visoke rezolucije, sa satelita Quick Bird, 2006. godine (raspoloživi arhivski snimak). Završni, obrađeni materijal (obrada podrazumeva georeferenciranje, ispravljanje deformacija i unošenje elemenata visinske predstave) je Digitalni orto foto, veličine piksela od 50 cm. Rezolucija ove podloge omogućava kvalitet vizuelnog pretraživanja do razmera 1:700 - 1:800, a kvalitet printa do razmere 1:2500.
- **Katastarske podloge**, skenirane podloge za svaku turističku celinu, Republički geodetski zavod; Zvanične katastarske podloge u razmerama 1:2500 i 1:5000, neažurne. Ljubaznošću lokalnih vlasti i katastarskih uprava Ivanjice i Novog Pazara, pribavljene su i na raspolaganju su ažurnije skenirane katastarske podloge.
- **Topografska predstava terena**, Republički geodetski zavod; Topografija terena je predstavljena izohipsama sa visinskom ekvidistancom od 5m. Za turističku celinu Bele Vode-Dajići, u dokumentaciji RGZ-a ne postoji topografska predstava terena, pa su za Program korišćene vektorizovane izohipse iz topografske podloge 1:25000.

Na raspolaganju su i podloge korišćene za izradu Prostornog plana posebne namene Parka prirode "Golija":

Orto-foto snimak veličine piksela od 7m, i skenirana topografska podloga 1:25000.

1.4. OBUHVAT PROGRAMA

Obuhvat Programa za izradu urbanističkih planova Planinskog rizišta Golija podrazumeva četiri turističke celine, preuzete iz Prostornog plana posebne namene Parka prirode "Golija", a to su:

1. VRHOVI-ODVRAĆENICA
2. BELE VODE-DAJICI
3. GOLIJSKA REKA
4. ŠEREMETOVICA-KUTI-PLEŠIN

Posmatrano područje, koje ne ulazi u uži obuhvat Programa, je površina potencijalnog skijališta (prema Master planu), kao prostor koji u funkcionalnom smislu povezuje turističke celine i sa njima čini funkcionalno-prostornu organizaciju Skijalište "Golija".

1.5. STANJE PLANIRANJA – STEČENE URBANISTIČKE OBAVEZE

Na temu koja se tiče razvoja turizma na Goliji, do sada su urađena tri veoma bitna, referentna, dokumenta koje u velikoj meri opredeljuju rešenja data u ovom Programu:

- Prostorni plan područja posebne namene Parka prirode "Golija", 2009, CEP, Beograd.
- Strategija razvoja turizma Republike Srbije, 2008.
- Master plan razvoja turizma na Goliji, 2007, Hornjath i Hornjath Consulting, Zagreb

Prostorni plan područja posebne namene Parka prirode "Golija" iz 2009. godine (u daljem tekstu: Prostorni plan) je dugoročni planski dokument koji se donosi za vremenski horizont do 2021. godine. Koncept razvoja područja Prostornog plana bazira se na principima integralnog pristupa

prostoru (ekonomska, socijalna i ekološka komponenta), odnosno na principima održivog razvoja.

Granicama Prostornog plana obuhvaćeni su:

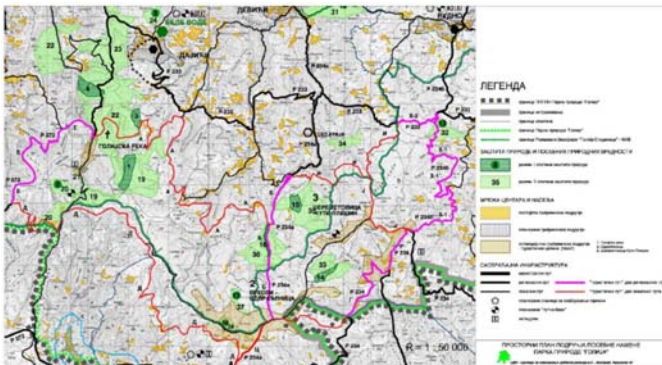
- Park prirode "Golija" (u daljem tekstu: Park prirode) proglašen Uredbom o zaštiti Parka prirode "Golija" („Službeni glasnik RS", br. 45/01) (u daljem tekstu: Uredba);
- Rezervat biosfere Golija-Studenica (u daljem tekstu: Rezervat biosfere) proglašen Aktom Internacionalnog koordinacionog saveta MAB programa UNESCO-a (2001.) koji se u celini nalazi u okviru granica Parka prirode;
- Zaštitna zona koja obuhvata ostale delove katastarskih opština (u daljem tekstu: KO) koje su delimično zahvaćene granicama Parka prirode.

Prema postojećim obavezama iz planova višega reda i rešenjima **Prostornog plana Republike Srbije** (u daljem tekstu: PPRS), a u skladu sa strateškim razvojnim opredeljenjima Republike, utvrđuje se funkcionalno okruženje, zona od interesa na razvoj područja Golije kojom je u celini obuhvaćena:

- „turistička regija Sr. 2" (deo turist-ičke zone „Sr.1" , „Kopaonik-Golija");
- „područje izuzetnih prirodnih vrednosti od posebnog nacionalnog značaja" koje obuhvata, pored planinskog masiva Golije, Čemerna i Radočela i šira područja manastira Studenice i Sopoćana, kao i postojeće i potencijalne banjske centre:
- „prioritetna zona srednjevekovnog kulturnog nasleđa", od Sopoćana do Studenice, koji se nalaze na Listi svetske baštine, sa prepoznatim gradskim turističkim centrima Ivanjica i Novi Pazar, i deo turističke regije Sjenice.

Navedeno područje Golije sa svojim okruženjem, iako predstavlja turističku regiju međunarodnog i nacionalnog značaja, nije obuhvaćeno celovitim jedinstvenim planskim dokumentom koji bi obuhvatio sve navedene vrednosti i namene. Zato je obavezno prostornim planovima opština obezbediti funkcionalnu povezanost područja Prostornog plana sa ostalim delovima teritorije obuhvaćenih opština, kao i planovima nižeg reda koji će se odnositi na delove područja.

PPRS područje Golije je uvršćeno, kao visokovredni planinski region, u grupu razvojnih prioriteta i predviđena je izrada prostornog plana područja posebne namene i to po dva osnova - kao budućeg zaštićenog prirodnog dobra veće površine i kao prostorno turističke regije specifičnih odlika i razvojnih potencijala.

Nakon izrade Predloga Prostornog plana doneta je **Strategija razvoja turizma Republike Srbije** sa pratećim dokumentima, koja tretira područje Golije u okviru turističkog klastera Jugozapadna Srbija - istorija i tradicija s ruralnim zadovoljstvima.

Jugozapadna Srbija, kao spoj istorije i tradicije s prirodnim atraktivnostima i aktivnostima, predstavlja, prema ovoj strategiji, jednu od potencijalno najjačih karika u uspostavljanju turističkog sistema Republike Srbije. Prožeta manjim urbanim

centrima, ruralnim, idiličnim, predelima, te planinama koje čine osnov turizma ove regije, Jugozapadna Srbija treba da kreira svoju budućnost kroz upečatljivu kulturu ovog kraja, te inovativnu ponudu zdravlja i specijalnih interesa. Glavna ideja pod kojom će se Jugozapadna Srbija komercijalizovati i promovisati, odnosno centralni identitet ovog klastera jeste: otkrivanje života u tradiciji i prirodi.

Master plan razvoja turizma na Goliji sa poslovnim planom iz 2008. godine (u daljem tekstu: Master plan) anticipirao je prethodne razvojne pretpostavke, a težište poslovne promocije i aktiviranja resursa područja stavlja na razvoj zimskih sportova.

Master plan predstavlja konceptualan i pragmatičan predlog za: implementaciju Prostornog plana i upravljanje procesima razvoja turizma, uz primenu međunarodnih pravila igre - s tim što se prva faza orijentiše prvenstveno na zadovoljavanje domaćeg i regionalnog tržišta, s obzirom da se radi o turističkoj destinaciji na početku razvoja.

Na osnovu analize prethodnih programa razvoja i prostornih rešenja svakog postojećeg planskog i strateškog dokumenta, pojedinačno i opštih i posebnih mera zaštite životne sredine koje su predložene, konstatovani problemi i prioriteti, razvojni programi kao i predložene mere, u najvećem broju su i dalje aktuelni, posebno u oblasti turizma. Potpuno preklapanje sa ranije predloženim merama zaštite je u vezi sa: pošumljavanjem goleti, borbom protiv erozije, uređenjem slivova reka, rešavanjem pitanja odvođenja otpadnih voda i njihovog prečišćavanja, prikupljanjem i deponovanjem otpada, zaštitom izvorišta, saniranjem površina posle eksploatacije mineralnih sirovina, i dr.

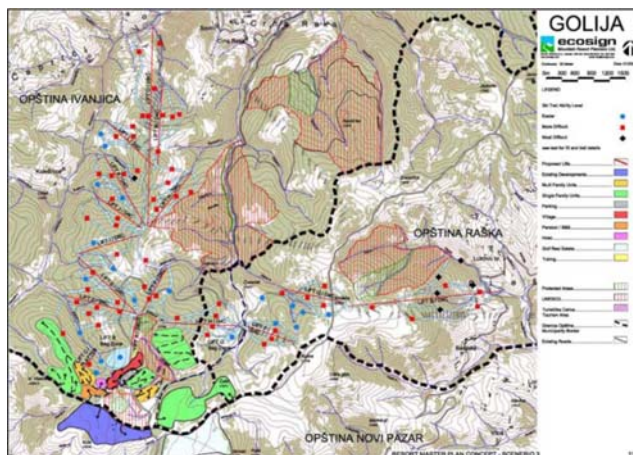
Po razmatranju svih nespornih odrednica iz planova i strateških dokumenata, od kojih veći broj pripada nivou makropolitike i sistemskih opredeljenja, zaključuje se, da za područje Golije, s obzirom na to da se radi o prostoru od republičkog, ali i međunarodnog značaja za zaštitu resursa, biodiverziteta, prirodne i kulturne baštine, a posebno turizma, treba:

- **predvideti novu organizaciju turističke ponude u prostoru, koja može biti model i za druga, slična područja,**
- **obezbediti standarde gradnja i komunalnog opremanja, adekvatnu zemljišnu politiku i odgovarajuću finansijsku podršku, čime će se sprečiti i izrazita depopulacija područja.**

Rešenja i ciljevi koji su utvrđeni Prostornim planom ostvaruju se njihovim ugrađivanjem u planove i programe razvoja područja, odnosno primenom mera i instrumenata politike organizacije, uređenja, zaštite i korišćenja prostora.

Rad na koncepciji prostornog razvoja Golije, u širem regionalnom okviru, pruža mogućnost za proveru i redefinisavanje statusa i upotrebe prirodnog i kulturnog nasleđa.

Nedovoljnu razvijenost i izgrađenost područja treba smatrati prednošću, u situaciji kada dolazi do neodgovarajućeg korišćenja vrednih prirodnih celina i potenciranja prevaziđenih i neprimerenih turističkih modela - što dovodi do gubitka identiteta potencijalnih, tržišno vrednih, turističkih destinacija.

Kao prvi, početni dokument na zadatku urbanističkog osmišljavanja Planinskog rizorta Golija, izrađen je elaborat **Analiza potencijala za razvoj turizma Planinskog rizorta Golija (Development plan)** koji je na integralan način sabrao sve relevantne podatke iz postojeće planske i analitičke dokumentacije. Kao zaključci ove analize predstavljani su stavovi:

- Lokaliteti **Vrhovi - Odvrćenica, Golijska Reka, Šeremetovica - Kuti - Plešin** (objedinjeni površinama za skijališta) **čine skijaško područje Golija. Bele vode - Dajići** predstavljaju **centar letnjeg turizma** i centar Parka prirode te zajedno sa ostalim centrima čine **integralni planinski rizort Golija**, zbog čega je **neophodan njihov koordinirani razvoj.**
- U skladu sa međunarodnim parametrima o odgovarajućoj gustini gradnje pojedinih vrsta smeštajnih objekata u planinskim rizortima, definisan je optimalan broj smeštajnih jedinica/kreveta koje je moguće graditi na prostoru pojedinih baznih područja: **Odvrćenica** 9000 ležajeva, 8000 korisnika, **Dajići i Bele vode** 3000 ležajeva, **Goljska Reka** 2000 ležajeva i **Šeremetovica-Kuti-Plešin** 2500 ležajeva.

Predloženi kapaciteti su polazna pretpostavka, a do konačnih kapaciteta će se doći kroz proces izrade planova za pojedine celine.

- Uzimajući u obzir da se planirani turistički lokaliteti nalaze na teritoriji tri opštine, radi harmonizacije svih interesa, **neophodno je uraditi jedinstveni Program plana**, kao uvod u izradu urbanističkih / regulacionih planova za svako bazno područje / turističku celinu.

Analiza potencijala za razvoj turizma Planinskog rizišta Golija, je sastavni deo ovog Programa plana i priložen je u Dokumentaciji programa.

Paralelno sa izradom ovog Programa, i kasnije Urbanističkih planova, u toku je izrada:

- Generalnog projekta turističkih puteva Golija, CEP, Beograd
- Studije elektrosnabdevanje Turističkih celina Vrhovi-Odvraćenica, Šeremetovica-Kuti-Plešin, Golijska Reka i Dajići, Nikola Tesla, Beograd
- Generalnog projekta vodosnabdevanja Turističkih celina Vrhovi-Odvraćenica, Šeremetovica-Kuti-Plešin, Golijska Reka i Dajići, Vodotehnika, Beograd

1.6. USLOVI I PODACI ORGANA, ORGANIZACIJA I NADLEŽNIH INSTITUCIJA

U toku izrade Programa plana od februara do juna 2009. godine prispeli su uslovi:

- JAVNO VODOPRIVREDNO PREDUZEĆE "SRBIJAVODE" BEOGRAD Vodoprivredni centar "MORAVA" Niš

- ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE KRALJEVO
- TELEKOM SRBIJA, DIREKCIJA ZA TEHNIKU
- ZAVOD ZA ZAŠTITU PRIRODE
- AD NOVI PAZAR PUT, NOVI PAZAR
- MINISTARSTVO ŽIVOTNE SREDINE I PROSTORNOG PLANIRANJA
- PUTEVI IVANJICA
- MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE
- MINISTARSTVO ODBRANE, SEKTOR ZA MATERIJALNE RESURSE, UPRAVA ZA INFRASTRUKTURU
- PRIVREDNO DRUŠTVO ZA DISTRIBUCIJU ELEKTRIČNE ENERGIJE "ELEKTROSRBIJA" d.o.o. KRALJEVO
- GRAD NOVI PAZAR, KABINET GRADONAČELNIKA

Svi prispeli uslovi i podaci organa, organizacija i nadležnih institucija su priloženi u Dokumentaciji programa.

2. POSTOJEĆE STANJE

2.1. OKRUŽENJE, POLOŽAJ I ČINIOCI RAZVOJA

Golija je planinska oblast u jugozapadnoj Srbiji, nalazi se na koordinatama 43°20'N, 20°17'E Gauss-Kruger mreže, i obuhvata područja opština: Ivanjica (55%), Raška (17%), Kraljevo (16%), Novi Pazar (8%) i Sjenica (4%). Pripada Dinarskom planinskom lancu. Park prirode "Golija" se sastoji od 75000 ha netaknute prirode, sa velikim brojem biljnih vrsta. Ono što čini ovu planinu tako posebnom su endemske vrste (planinski javor) i kulturno nasleđe ovog područja (srednjevekovni manastiri: Studenica, Sopoćani, Stari Ras). Prema stručnjacima koji se bave životnom sredinom, biljne vrste sa planine Golije čine 25% ukupne flore

Srbije, a rastu na teritoriji 32 sela i 150 zaseoka. Prema statističkim podacima iz 2002. godine, 7950 stanovnika živi u selima na celoj teritoriji Parka prirode "Golija", odnosno 5515 stanovnika živi u selima na teritoriji Rezervata biosfere. U poređenju sa popisom iz 1991. godine, konstatuje se populacioni pad (okvirno 30%, odnosno oko 3000 stanovnika). Kao posledica intenzivne migracije, preovlađujuća grupa stanovnika je ona između 50 i 69 godina starosti.

Vlada Republike Srbije poverila je Park prirode na gazdovanje javnom preduzeću "Srbijašume" iz Beograda.

Osnovna karakteristika teritorije, sa stanovišta komparativne analize vrednosti, i na njima zasnovanim potencijalima razvoja, sa drugim i/ili sličnim regionima na Balkanu i u Evropi, jeste da Golija predstavlja **područje izrazitih predeonih vrednosti** koje je **centar genetske, specijske i ekosistemske raznovrsnosti u Republici Srbiji, na Balkanu i u Evropi**. To je predeo visokih scenskih kvaliteta, sa manifestacijama tradicionalnog korišćenja zemljišta, jedinstvenom društvenom organizacijom i još uvek živim lokalnim običajima i starim zanatima -zbog čega je područje i zaštićeno kao Park prirode i Rezervat biosfere.

Celo područje Golije se, na osnovu tipizacije predela, svrstava u **kulturni predeo**, podtip prirodi bliski kulturni predeo, čija slika, kao takva, saglasno međunarodnoj Konvenciji o zaštiti predela, jeste osnovni predmet zaštite i očuvanja. U okviru ovoga predela se izdvajaju kompleksi biotopa sa izrazitim predstavnicima vrsta: šume i eksploatacione šume, otvorena područja sa pojedinačnim drvećem i šumarcima, otvorena područja na suvim staništima, njive,

livade i pašnjaci, stajaće vode i tresave, tekuće vode i naselja.

Prisustvo čoveka, iskazano kroz naselja i aktivnosti, očuvana dobra graditeljskog nasleđa kroz istoriju, upotpunjavaju sliku o bogatstvu i vrednosti prirodne i stvorene sredine i naznačavaju pravce prostiranja prirodnih i kulturnih staza, osnovnih repera i vizura koji karakterišu ovo područje.

Potencijali područja Golije su:

- **povoljan geostrateški položaj**. Smeštena u centralnom delu planinskog kompleksa, između Tare, Zlatara, Peštera i Kopaonika, predstavlja prirodno središte njihove funkcionalne integracije;
- **očuvana životna sredina**. Kvalitet i osobenosti sredine i njeni potencijali, od značaja za širu zajednicu, moraju da uživaju svu potrebnu zaštitu i podršku. Golija nije samo prirodni, već i istorijski i ljudski refugijum;
- **bogatstvo prirodnim resursima**. Do sada nije izvršena adekvatna valorizacija šumskih, poljoprivrednih, vodo-privrednih, turističkih i drugih resursa kojima ovo područje obiluje. Prostornim planom se pruža mogućnost da se na planskom području primeni koncept održivog razvoja koji je kompatibilan sa primarnim ciljevima zaštite;
- **izuzetna prirodna i kulturno-istorijska baština**. Osnova za razvoj posebnih vidova naučnog, kulturnog i ekoturizma, sa akcentom na etnonasleđu. Nedovoljna istraženost i nedovoljna ulaganja u konzervaciju, rekonstrukciju, revitalizaciju / prenamenu objekata i prezentaciju dobara, nije omogućila njihovo valorizovanje kao nespornog naučno-istraživačkog, vaspitno-edukativnog i turističko-rekreativnog potencijala;

- **status područja.** Omogućava uključivanje u raznovrsne programe i aktivnosti sa korišćenjem specifičnih izvora sredstava na internacionalnom i nacionalnom nivou.

Brdsko-planinsko područje Golije karakterišu sledeća **ograničenja:**

- razbijeni sistem naselja,
- niske gustine naseljenosti (12,7 st/km²) i nepovoljne demografske karakteristike (depopulacija, najdublja demografska starost),
- ekonomska nerazvijenost,
- neizgrađena saobraćajna infrastruktura i nedovoljna pokrivenost kvalitetnim saobraćajnicama,
- slabo razvijena naseljska i regionalna infrastruktura,
- nizak nivo komunalne opremljenosti naselja,
- prirodni procesi kao posledica primarno antropogenog uticaja (erozija, zarastanje livada i pašnjaka).

2.2. POSTOJEĆA NAMENA POVRŠINA

Kao veoma retko naseljena, teritorija predmetnog Programa se ne odlikuje složenim kompleksitetom namena. Osnovne zastupljene namene su:

- Ruralno stanovanje - sela u karakterističnim grupacijama zaseoka, najčešće bez centralnih i javnih sadržaja;
- šumske i poljoprivredne površine (bašte, voćnjaci, pašnjaci, utrine i sl.);
- Vikend izgradnja - grupacija objekata za povremeno korišćenje, najveće koncentracije se nalaze na teritoriji Odvrćenice, Dajića i Čestih vrela;
- Saobraćajni koridori.

Pored ovih, glavnih sadržaja, na teritoriji Programa su zastupljeni i:

- Turistički sadržaji - hotelski kapaciteti na lokacijama Golijska Reka i Odvrćenica;
- Puntovi (centri) Parka prirode - grupni i pojedinačni objekti na lokacijama Odvrćenica i Dajići;
- Skijališta - postojeća ili skijališta u izgradnji koja u celini ili delimično ulaze u granice turističkih celina, na lokacijama Golijska Reka (u izgradnji), Odvrćenica i Dajići.
- Bačista - područja sa objekatima (bačijama) tradicionalnog načina privrede i stočarstva na planinama.
- Infrastrukturni koridori i sl.

2.2.1. KARAKTERISTIKE POSTOJEĆEG STANJA TURISTIČKE CELINE VRHOVI-ODVRĆENICA

Prostor turističke celine Vrhovi-Odvrćenica, koji se obrađuje ovim programom, definisan je prostornim planom posebne namene Parka prirode "Golija". Nakon programskog definisanja granice veličina obuhvata je 870 ha i nalazi se na teritoriji tri opštine: Ivanjica, Novi Pazar i Raška.

Prostor se nalazi na visoravni koja je svojom južnom stranom okrenuta Deževskoj dolini i Novom Pazaru a severnom ka Ivanjici. Grebenom se proteže put koji interno povezuje prostornu celinu sa ostalim delovima Golije. Tim pravcem je trasiran i novi koridor savremenog turističkog puta koji će funkcionalno povezati ceo prostor.

U prostornoj celini se smenjuju šume i pašnjaci, a centralno mesto zauzima zaštićena prirodna celina izvora Crne Reke. Prirodni pejzaži su privlačni, morfologija terena je relativno pitoma za uslove Golije, u

neposrednoj blizini se nalazi splet planinskih vrhova pogodnih za skijališta, što ovu lokaciju kvalifikuje za intenzivni razvoj zimskog i letnjeg turizma.

Veliko područje zahvaćeno granicama turističke celine nije jasno urbano izdiferencirano, pa ipak, moguće ga je podeliti na tri karakteristične zone:

Zonu povremene izgradnje i razvoja uz lokalni put Preko Brdo-Odvraćenica-Kuti, karakterišu postojeći turistički sadržaji: Hotel Odvraćenica sa oko 100 ležajeva, sportski i rekreativni sadržaji uz hotel, ski staza sa žičarom i Centar parka prirode koji je još uvek u izgradnji. Uz navedeni lokalni put javljaju se grupacije objekata dominantne namene seoskog stanovanja, pomešane sa vikend izgradnjom i začecima pružanja turističkih usluga u privatnoj režiji.

Zona izvorišta Crne Reke je površina koja je Prostornim planom posebne namene Parka prirode "Golija" proglašena za zonu zaštite prirode, a samo izvorište je prva kategorija zaštite. U poslednjih nekoliko godina počela je izgradnja nelegalnih objekata - vikendica u većem obimu, što može dovesti do trajnog ugrožavanja ove važne površine. Broj izgrađenih vikendica, u ovom trenutku, nije preveliki, međutim uvidom u katastar, vidi se tendencija ka usitnjavanju parcela, tipična za vikend izgradnju.

Zona prirodnog ambijenta, šuma i pašnjaka je istinska vrednost ovog područja, kao tipičnog golijskog krajolika.

Saobraćajna povezanost u postojećem stanju je nedovoljna. Jedina veza sa većim urbanim centrom je saobraćajnica Novi Pazar-Odvraćenica, preko Šaronja. Interna

saobraćajna mreža je oskudna i nerazvijena, kao i na ostalim područjima Golije.

Na prostoru ovog plana definisani su sledeći spomenici koje treba adekvatno tretirati planskim rešenjem:

- Odvraćenica, lok. Duvarine-Mirovske livade.

Na površini terena uočeni su tragovi suhozida iz srednjeg veka.

- Odvraćenica, lok. Kula.

Na uzvišenju prema Kuzmičkom polju očuvan je kamen granica između Kraljevine Srbije i Osmanlijskog carstva.

2.2.2. KARAKTERISTIKE POSTOJEĆEG STANJA TURISTIČKE CELINE BELE VODE-DAJIĆI

Bele Vode-Dajići se nalaze na teritoriji Opštine Ivanjica, u Parku Prirode "Golija" i Prostornim planom područja posebne namene parka prirode "Golija" („Službeni glasnik RS", br. 45/01) planirani su kao centar zajednice naselja. Prostorni plan Parka prirode "Golija" predvideo je postojeću izgrađenu zonu za građevinsko područje Dajića i planirano građevinsko područje, lokalitet Bele Vode - Dajići, na kome se planira dalji razvoj turizma.

Struktura sela je tipična za Goliju i čine je razbijene grupacije porodičnih zajednica. Nalaze se na nadmorskoj visini od 963 do 1500m. Dajići su staro naselje koje danas doživljava ubrzanu depopulaciju, što za posledicu ima drastičan pad broja stanovnika (1953. bilo je 1007 stanovnika, a 2002. samo 313 stanovnika) od čega 50% čine stanovnici stariji od 60 godina.

Predmet planske razrade je planirano građevinsko područje Dajići kojim su obuhvaćeni lokaliteti Bele Vode, Kulizino selo i vikend naselje, ukupne površine od oko 294 ha. Ovaj prostor danas nema dovoljno oformljenu urbanu strukturu, disperzne je naseljenosti, ali ima određenu komunalnu opremu i kapacitete, slobodni prostor za izgradnju, izuzetan prirodni ambijent što ga čini lokacijski pogodnim za razvoj jednog od centralnih punktova na ovom području, tako da predstavlja prioritetan razvojni centar pre svega turističko-ugostiteljskog i naučno-istraživačkog karaktera, kao i centar Parka prirode. Postojeća izgradnja grupisana je u tipičnim celinama:

- šumska kuća koja je renovirani objekat u vlasništvu JP "Srbijašume". Preko puta ovog objekta su ostaci industrijskog pogona;
- zaseok Kulinovo selo, tipično golijsko selo sa kućama i okućnicama u kojima su objekti poljoprivrednog domaćinstva;
- vikend naselje u kojima je većina objekata jednoobraznog tipa izgradnje, dvovodni kos krov velikog nagiba, spratnosti P+Pk, raštrkani po terenu. U ovoj zoni je i postojeći ski-lift;
- duž puta su trgovina, pošta, strugara i sl.

U Belim Vodama je centar uprave Parka prirode, a Dajići su naselje koje nema oformljenu urbanu strukturu i disperzne je naseljenosti. Bele Vode i Dajići se nalaze na teritoriji opštine Ivanjica i pristup delovima mreže sa asfaltnim kolovoznim zatorom moguć je samo iz Ivanjice preko regionalnog puta R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana. Na oko 14 km od Kumanice na lokalitetu pod nazivom Mrtvi kraj na istok se pruža lokalni put koji kreće od regionalnog puta R272 preko Dajića do Brusnika. Od regionalnog puta do jugoistočne granice plana turističke celine Bele Vode -Dajići put je dužine oko 4 km i egzistira sa asfaltnim

kolovoznim zatorom, prihvatljivih tehničko-eksploatacionih karakteristika.

Na ovom prostoru Zavod za zaštitu spomenika kulture Kraljevo evidentirao je objekat spomeničkog svojstva, šumsku kuću, građenu u periodu između dva svetska rata. Ovaj objekat je renoviran u skladu sa principima službe zaštite.

2.2.3 KARAKTERISTIKE POSTOJEĆEG STANJA TURISTIČKE CELINE GOLIJSKA REKA

Golijska reka se nalazi na teritoriji Opštine Ivanjica (udaljena 38 km od Ivanjice u blizini Dajića), na nadmorskoj visini od 1408 m. Radi se o višenamenskom turističkom, šumarskom i stočarskom punktu ispod Jankovog kamena koji je planiran kao centar za zimski sportsko-rekreativni turizam i centar Parka prirode. Građevinsko područje definisano Prostornim planom Parka prirode Golija koje je predmet planske razrade i obuhvata površinu od 84,25 ha.

Prirodne karakteristike su istovremeno i potencijal i ograničenje razvoja. Povoljna nadmorska visina, specifičan prirodni ambijent, dobra povezanost sa Ivanjicom, postojeći regionalni put Ivanjica-Duga Poljana, i budućim turističkim putem, blizina najvišeg vrha Golije, Jankov kamen, jedinstveno vlasništvo zemljišta, su potencijali za brz razvoj turističkih sadržaja. Prostor za gradnju je ograničen na zaravan uz Golijsku reku, stešnjen okolnim brdima koja zatvaraju prostor za potencijalno širenje.

Začeci turističkih aktivnosti danas postoje u izgrađenim objektima i to:

- planinarski dom "Golijska reka" (vlasništvo JP "Srbijašume") sa

depandansima, Kapacitet doma je 14 ležaja u objektu i 80 u višekrevetnim sobama u depandansu. Sam objekat planinarskog doma je u funkciji iako veoma niskog nivoa uređenosti i opremljenosti, dok su okolni objekti van funkcije i zapušteni;

- rekreativni sadržaji (fudbalsko i rukometno igralište);
- dve farme (zimovnik u Golijskoj reci i farma Preko brdo);
- žičara u izgradnji. Dužina žičare je 1780 m, savladava visinsku razliku od 480m, a planirani kapacitet joj je 1200 skijaša na sat. Staza će biti dugačka 2300m, nagiba 60 - 70%.

Osim navedenih objekata turistička ponuda u Golijskoj reci je dopunjena markiranim pešačkim stazama ukupne dužine 20 km i 500 m. Markacija je formirana u dve kružne staze i obe počinju i završavaju do planinarskog doma "Golijska reka".

Golijska reka je u postojećem stanju višenamenski turistički, šumarski i stočarski punkt, ispod Jankovog kamena na teritoriji opštine Ivanjica, na regionalnom putu R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana. Pristup lokalitetu delovima putne mreže sa asfaltnim kolovoznim zastorom moguć je samo iz Ivanjice preko regionalnog puta R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana. Put R 272 je na delu od Kumanice do Mrtvog kraja sa asfaltnim kolovoznim zastorom (u dužini oko 21 km) zadovoljavajućeg kvaliteta. Na delu od Mrtvog kraja do Golijske reke (oko 8 km) put je sa tucaničkim kolovoznim zastorom nezadovoljavajućeg kvaliteta, dok je od Golijske reke do Duge Poljane sa zemljanim zastom bez prihvatljivih uslova za odvijanje savremenog drumskog saobraćaja.

Zavod za zaštitu spomenika kulture Kraljevo evidentirao je tri stambena objekta

zidana između dva svetska rata za potrebe šumara kao objekte sa spomeničkim svojstvima. S obzirom da su danas zapušteni, predložena je njihova rekonstrukcija po modelu koji je primenjen na istom objektu u Dajićima.

2.2.4. KARAKTERISTIKE POSTOJEĆEG STANJA TURISTIČKE CELINE ŠEREMETOVICA- KUTI-PLEŠIN

Turistička celina Šeremetovica-Kuti-Plešin zahvata oko 400ha prostora na teritoriji opštine Raška, na istočnoj strani budućeg skijaškog područja Golija.

Ovo područje po lepoti prirodnog ambijenta predstavlja biser Golije iako je zbog loše saobraćajne povezanosti nedostupno i veoma retko naseljeno.

Južni deo turističke celine čini deo sela Plešin (222 stanovnika - popis iz 2002. godine) raspoređenih u više zaseoka na veoma pokrenutom terenu. Selo karakteriše izrazito ekstenzivna poljoprivreda oslonjena uglavnom na staračka domaćinstva. Komunikacija među zaseocima je sprovedena složenim sistemom uglavnom zemljanih puteva koji savladavaju živopisan pokrenut teren, ispresecan brojnim potocima i Plešinskom rekom.

Krajnji južni deo turističke celine, zaseok Žari, nalazi se u podnožju vrha Krnjača 1762m, što ga čini veoma povoljnim za razvoj skijaškog sporta.

Na severoistočnom delu područja nalazi se selo Kutina (oko 200 stanovnika), takođe raspoređeno u više zaseoka, karakterističnih za Goliju.

Put od Raške ka Kutima je u izgradnji i veoma brzo će biti završen, što će značajno

doprineti boljom saobraćajnom povezanošću celog kraja.

Od sela Kuti, grebenom preko prevoja Šeremetovica na zapad, vodi put do visoravni česta vrela, područja neobične prirodne lepote i živopisnosti. Zbog svoje lepote i relativno dobre pristupačnosti ovo područje je napadnuto brojnom neplanskom vikend izgradnjom. Visoravan Česta vrela se nalazi u blizini Crnog vrha 1795m, što daje mogućnost za razvoj skijaškog sporta.

Posebnu lepotu čini predeo oko puta Kuti-Šeremetovica-Česta vrela, bogat šumama i pogledima na jug ka Plešinu, koji bi trebalo planom zaštititi od već začete neplanske izgradnje.

Prostor buduće turističke celine Šeremetovica-Kuti-Plešin je saobraćajno povezan sa većim urbanim centrom Raškom, regionalnim putem Raška-Kuti preko Trnave, koji je još u izgradnji. Interna saobraćajna mreža je veoma nerazvijena i u ovom trenutku je moguće kretanje samo terenskim vozilom.

Prema uslovima dostavljenim od strane Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Kraljevo, na području Šeremetovica-Kuti-Plešin, nalaze se tri arheološka lokaliteta:

- Plešin, zaselak Donji Petrovići, lok. "Crkva i grčko groblje"
- Plešin, Zaselak Žari, lok. "Crkvice"
- Plešin, zaselak Žari, lok. "Selište"

2.3. POSTOJEĆI SAOBRAĆAJ

Stanje transportnog sistema na području Golije

Područje Golije se nalazi u okviru mreže puteva koji su u putnoj mreži Srbije rangirani kao primarna, magistralna, putna mreža. Primarna putna mreža kojom je okružena Golija daje mogućnosti za dobru saobraćajnu povezanost sa opštinskim centrima koji je okružuju. U saobraćajnom smislu, bitnu odrednicu položaja Golije čini neposredan kontakt na istoku sa Ibarskom magistralom, koja povezuje Beograd sa Kosmetom, Makedonijom i Crnom Gorom, i poprečna magistralna saobraćajnica Raška-Novi Pazar-Sjenica, na jugu područja. Najbliža veza sa zapadno-moravskom magistralom ide od Ivanjice, preko Požege.

Iako postoje sve bitne pretpostavke za kvalitetnu vezu sa neposrednim okruženjem i širim prostorom Republike, centralni delovi područja Golije ostali su izolovani i slabo povezani sa regionalnim i opštinskim centrima kojima administrativno pripadaju. Razvijena mreža lokalnih saobraćajnica nije povezana unutar samoga područja. Uticaji primarnih centara Republike, pre svega Beograda, a zatim i Užica, Niša, Kragujevca, na Goliji se praktično ne osećaju - što nije samo posledica prostornih relacija i makromorfoloških faktora, već i ekonomsko-političkih konstelacija.

Obodna saobraćajna povezanost gradskih/opštinskih centara magistralnim putevima, kojima administrativno pripada područje Golije, relativno je dobra, za razliku od unutrašnjih veza seoskih naselja i postojećih ili potencijalnih turističkih lokaliteta. Postojeće saobraćajnice loših su kapaciteta i slabih inteziteta, a formirane su, uglavnom, u dolinama vodotoka, te putna

mreža predstavlja ograničavajući faktor za privredni razvoj područja.

Prostornim planom Golije predviđeni su razvojni lokaliteti Bele Vode - Dajići, Golijska reka, Vrhovi - Odvračenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin kojim su definisani prostorni preduslovi da postanu turistička mesta koja imaju elemente za proglašenje prostora od značaja za turizam, odnosno da budu proglašeni turističkim prostorom.

Saobraćajna povezanost turističkih celina

U postojećem stanju putna veza između lokaliteta Bele Vode - Dajići, Golijska reka, Vrhovi - Odvračenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin skoro i da ne postoji.

U Belim Vodama je centar Uprave Parka prirode a Dajići je naselje koje nema oformljenu urbanu strukturu i disperzne je naseljenosti. Bele Vode i Dajići se nalaze na teritoriji opštine Ivanjica i pristup delovima mreže sa asfaltnim kolovoznim zastorom moguć je samo iz Ivanjice preko regionalnog puta R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana. Na oko 14 km od Kumanice na lokalitetu pod nazivom Mrtvi kraj na istok se pruža lokalni put koji kreće od regionalnog puta R272 preko Dajića do Brusnika.

Golijska Reka je u postojećem stanju višenamenski turistički, šumarski i stočarski punkt, ispod Jankovog kamena na teritoriji opštine Ivanjica, na regionalnom putu R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana. Pristup lokalitetu delovima putne mreže sa asfaltnim kolovoznim zastorom moguć je samo iz Ivanjice preko regionalnog puta R 272 Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana.

Vrhovi - Odvračenica u postojećem stanju administrativno se ne smatraju naseljem, već predstavljaju planirani turistički lokalitet na greben-razvođu planine i administrativno - teritorijano pripada opštinama Ivanjica, Novi Pazar i Raška.

Pristup lokalitetu preko putne mreže sa asfaltnim kolovoznim zastorom u postojećem stanju moguć je jedino iz pravca Novog Pazara, preko lokalnog puta Mitrova Reka - Šaronje - Odvračenica koji se u Mitrovoj Reci ukršta sa regionalnim putem R 234 Novi Pazar - Kuti - Raška.

Šeremetovica, Kuti i Plašin su naselja na teritoriji opštine Raška. Naseljima Kuti i Plašin se pristupa regionalnim putem R 234 Raška - Kuti - Novi Pazar. Deonica regionalnog puta R234 od Kuta do Kaludre u postojećem stanju nije izgrađen, tj. put je bez kolovoznog zastora. Na deonicama Trnava - Kuti i Kaludra - Polazi navedeni regionalni put je sa makadamskim kolovoznim zastorom. Naselju Šeremetovica kao i zaseoku česta Vrela se pristupa sa lokalnog puta Kuti - Šeremetovica - Odvračenica - Golijska reka koji je neizgrađen tj. bez kolovoznog zastora a kojim se saobraćaj može odvijati samo u letnjem periodu i to samo terenskim vozilima.

Bele Vode - Dajići, Golijska reka, Vrhovi - Odvračenica, Šeremetovica - Kuti - Plešin u postojećem stanju međusobno nisu povezani delovima putne mreže. Međusobna komunikacija navedenih naselja i lokaliteta u saobraćajnom smislu ne postoji, osim veze između Belih Voda i Dajića sa Golijskom Rekom.

Direktan saobraćajni pristup, preko delova putne mreže sa savremenim kolovoznim zastorom sa prihvatljivim

eksploatacionim karakteristikama može da se ostvari samo na sledećim relacijama:

- iz Ivanjice u Bele Vode, Dajiće i Golijsku Reku,
- iz Raške u Kute i
- iz Novog Pazara na Odvraćenicu.

Putna mreža, karakteristike i funkcionalnost

Na regionalnom nivou područje na kojem su pozicionirana naselja i lokaliteti Bele Vode - Dajići, Golijska reka, Vrhovi - Odvraćenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin sledeći delovi primarne putne mreže Srbije omogućavaju pristup području planine Golije:

- Magistralni put M 22 (Kraljevo - Raška - Novi Pazar) pozicioniran na istočnoj strani.
- Magistralni put M 8 (Prije polje - Sjenica - Novi Pazar) pozicioniran sa južne strane;
- Magistralni put M 21.1 (Požega - Ivanjica - Sjenica) koji od Dramićana do ukrštanja sa magistralnim putem M8 nije izgrađen a područje tangira sa zapadne strane;

Magistralni put M 22 (Kraljevo - Raška - Novi Pazar), tzv. "Ibarska magistrala", svojim kvalitetom uglavnom odgovara potrebama. Magistralni put M 22 predstavlja okosnicu saobraćajnih veza područja planine Golije sa ostalim delovima Republike Srbije.

Južno od Odvraćenice na potezu Sjanica - Duga Poljana - Novi Pazar proteže se magistralni put M 8, zadovoljavajućeg kvaliteta.

Magistralni put M 21.1 je sa prihvatljivim tehničko-eksploatacionim karakteristikama na deonici od Ivanjice do Kumanice. Dalje na jug put M 21.1 je u eksploatacionom smislu neprihvativ a južno od Dramićana je neizgrađen.

Navedeni magistralni putni pravci su sa naseljima i lokalitetima Bele Vode -Dajići, Golijska reka, Vrhovi - Odvraćenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin povezani preko regionalnih puteva, i to:

- Regionalnim putem R 234 (Raška - Kuti, Kuti - Novi Pazar) su povezana naselja Kuti, Plešin i Šeremetovica sa magistralnim putem M22 tzv. "Ibarskom magistralom". Regionalni put R 234 je na delu od Trnave do Kuta u dužini od oko 4,5 km i Kaludra - Polazi u dužini oko 5,5 km sa tucaničkim kolovoznim zastorom, a na delu od Kuta do Kaludre, oko 4 km je neizgrađen tj. sa zemljanim kolovoznim zastorom.

- Regionalnim putem R 272 (Ivanjica (Kumanica) - Duga Poljana), koji je na delu od Međurečja do Mrtvog kraja sa asfaltnim kolovoznim zastorom (u dužini oko 21 km) zadovoljavajućeg kvaliteta. Na delu od Mrtvog kraja do Golijske reke (oko 8 km) put je sa tucaničkim kolovoznim zastorom nezadovoljavajućeg kvaliteta. Na delu od Golijske reke do Duge Poljane pomenuti put je sa zemljanim zastroom bez prihvatljivih uslova za odvijanje savremenog drumskog saobraćaja.

Naseljima Bele Vode i Dajići se pristupa preko lokalnog puta koji počinje od regionalnog puta R 272 na lokalitetu Mrtvi kraj i ide preko Dajića i Srednje Reke do Brusnika. Od regionalnog puta do jugoistočne granice Plana turističke celine Bele Vode - Dajići je u dužini oko 4 km i egzistira sa asfaltnim kolovoznim zatorom, prihvatljivih tehničko-eksploatacionih karakteristika.

Lokalitetu Vrhovi - Odvraćenica se pristupa preko lokalnog puta Mitrova Reka –Šaronje - Odvraćenica koji je zadovoljavajućih tehničko-eksploatacionih karakteristika.

Ostali elementi transportnog sistema

Kroz Ibarsku dolinu, osim pomenutog magistralnog puta M 22, prolazi i jednokolosečna pruga Lapovo - Kraljevo - Rudnica - Lešak - Đeneral Janković - Državna granica, kao magistralna jednokolosečna pruga E 85, sa dizel vučom na kojoj se odvija javni železnički putni i teretni saobraćaj. Železnička pruga pozicionirana je istočno u odnosu na posmatrano područje.

Zbog povezanosti sa regionalnim putem R 234 za posmatrano područje značajna je železnička stanica u Raškoj.

U neposrednom širem području nalazi se heliodrom u Studenici na području opštine Kraljevo a na teritoriji opštine Sjenica, a u blizini Duge Poljane u Dubinju, nalazi se vojni aerodrom.

Na posmatranom području ne postoje putne baze za zimsko održavanje i čišćenje puteva.

Unutrašnjost područja nije obezbeđena stanicama za snabdevanje gorivom, već se pomenute stanice nalaze na obodnim, magistralnim putevima i to: na magistralnom putu M 8 u Sjenici i Dugoj Poljani, na magistralnom putu M 21.1 u Ivanjici i na magistralnom putu M 22 u Ušću, Baljevcu i Raškoj.

Na opštinama: Kraljevo, Raška, Novi Pazar i Sjenica održavanje puteva obavlja preduzeće "Novi Pazar - put" iz Novog Pazara, dok puteve na opštini Ivanjica održava preduzeće "Putevi - Ivanjica" iz Ivanjice.

Ocena stanja transportnog sistema na području Golije

Saobraćajna povezanost centara opština kojima administrativno pripada područje Golije je relativno dobra, za razliku od unutrašnjih veza seoskih naselja i postojećih ili potencijalnih turističkih lokaliteta. Iz pregleda stanja postojeće saobraćajne infrastrukture, evidentno je, da je povezanost unutrašnjih naselja Golije loših kapaciteta i slabih inteziteta. Takođe je identifikovano da su putevi u perifernim područjima Golije, koji su orijentisani na susedne prostore, dominantniji i u eksploatacionom pogledu prihvatljiviji.

Na razvoj putne mreže, glavni uticaj su imale karakteristike reljefa, tj. dispozicija terena prirodno pogodnih za uspostavljanje saobraćajnih veza. U dolinama vodotoka kao lakše prohodnim terenima su formirani lokalni putevi usmereni prema najbližim regionalnim centrima.

Međusobna komunikacija naselja na Goliji nije posebno izražena tako da postojeća putna mreža predstavlja ograničavajući faktor za razvoj turizma, stočarstva i drugih privrednih delatnosti. Nedovoljno razvijena i sa lošim eksploatacionim karakteristikama putna infrastruktura za posledicu ima i lošu opsluženost linijama javnog prevoza putnika, tako da mnoga sela nisu opslužena linijama javnog prevoza putnika.

Posmatrajući u celini putnu mrežu koja tangira ili preseca područje Golije, može se reći, da postojeće trase puteva, uz nužne rehabilitacije i revitalizacije tehničko-eksploatacionih elemenata, pružaju dobar osnov za izgradnju savremene putne mreže u okviru prirodnog dobra čime će se obezbediti pristup, otvaranje i unapređenje područja.

Posebna povoljnost položaja Golije je, svakako, što je tangiraju ibarski i zapadnomoravski magistralni putni pravci na koje su orijentisani mnogi gradovi u Srbiji.

Stanje putne mreže, kakvo je sada na području Golije, govori da se putna mreža nalazi u inicijalnoj fazi razvoja. Postojeća putna mreža se bazira na tradicionalnim putnim pravcima nastalim na lakše prohodnim terenima koji su bili usmereni ka najbližim regionalnim ekonomskim i administrativnim centrima gde je postojala potražnja za proizvodima sa Golije ali i gde su istorijski uslovi diktirali migracije stanovništva. Potreba za međusobnom komunikacijom nije bila posebno izražena, tako da i danas, kada postoje značajne mogućnosti za razvoj turizma, intezivno stočarstvo i druge aktivnosti, postojeća putna mreža, njen kvalitet i dispozicija predstavlja ograničavajući faktor.

Savremeni tokovi u razvoju saobraćaja zahvatili su samo pojedine putne pravce i to po pravilu one koji vode ka opštinskim sedištima, dok su ostali eventualno prošireni ili nasuti. Ovakva pojava ukazuje da su savremni putevi građeni pre svega za potrebe gradskih naselja, a manje zbog golijskih sela. Osim toga, poslednjih godina nije ništa ulagano u održavanje puteva, izuzev sporadičnih, pojedinačnih intervencija na lokalnim putevima koje su inicirali stanovnici pojedinih naselja.

2.4. POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA

2.4.1. VODOSNABDEVANJE

Golijska Reka

Na ovom području postoji nekoliko objekata čiji je vlasnik JP “Srbijašume”, motel i vikend naselje. Za potrebe postojećih objekata kaptirani su izvori koji obezbeđuju

vodosnabdevanje sadašnjih korisnika. Podaci o postojećoj vodovodnoj mreži ovoga područja nalaze se u nadležnoj službi SO Ivanjica.

Vrhovi-Odvraćenica

Ovo područje obiluje brojnim izvorištima veoma kvalitetne vode. Centralni deo ovog prostora tzv. Odvraćenica, obuhvata zaštićeno izvorište reke Studenice. U široj zoni izvorišta izgrađeno je vikend naselje i hotel i uređena skijaška staza. Za ove objekte izgrađen je lokalni vodovod sa zahvatanjem vode sa obližnjeg izvorišta. Ukoliko ne postoje podaci i tehnička dokumentacija o ovom vodovodu, potrebno je geodetski snimiti postojeće stanje. Može se reći da ovaj vodovod ne ispunjava sve zakonom predviđene sanitarno-tehničke uslove.

Šeremetovica-Kuti-Plešin

Sela i zaseoci predmetnog područja imaju uglavnom individualne kaptaže koje ne ispunjavaju sanitarno-tehničke uslove i urađene su bez zona sanitarne zaštite. Većina objekata izgrađena je bez vodoprivrednih uslova.

Zahvatanja i kaptiranja vode sa ovog područja nisu značajna.

Bele Vode-Dajići

Na ovom području postoje izgrađena vikend naselja, a zahvatanje vode je iz lokalnih izvora. Postojeća vodovodna mreža nema dokumentaciju i potrebno je uraditi geodetski snimak izvedenog stanja mreže.

2.4.2. ODVOĐENJE OTPADNIH VODA

Golijska reka

Za postojeće objekte izgrađena je kanalizaciona mreža za upotrebljene (fekalne) vode sa izlivom u Golijsku reku, ali bez prethodnog prečišćavanja. To je nedopustivo, jer je Golijska reka vodotok prve kategorije. Evidentno je i to da se ovde radi o objektima izgrađenim bez vodoprivredne dozvole.

Golijska reka je na jednoj deonici ovoga područja zatvorena - zacevljena, da bi se preko nje izgradili otvoreni sportski tereni, za šta takođe ne postoje vodoprivredni uslovi, pa se ovakav objekat mora preispitati i legalizovati odogovarajućom projektnom dokumentacijom.

Vrhovi-Odvraćenica

Sve upotrebljene vode iz postojećeg vikend naselja i hotela sprovode se lokalno u podzemlje, putem septičkih jama, bez prečišćavanja ili bilo kakvog prethodnog tretmana. Takvo stanje je alarmantno i nedopustivo kada se ima u vidu da je u blizini izvorište reke Studenice koje ima regionalni i nacionalni značaj.

Voda kao zaštićeni resurs ovoga područja mora biti maksimalno sačuvana a vodotok Studenica, kao reka 1. kategorije i regionalno izvorište, maksimalno zaštićen. U tom cilju biće neophodno prečišćavanje upotrebljenih (fekalnih) voda kao efluenta iz vikend naselja, hotela i seoskih kuća, koje se sada upuštaju u vodotoke bez prethodnog tretmana.

Šeremetovica-Kuti-Plešin

Ne postoji komunalna kanalizaciona mreža na ovom području. Upotrebljene vode se iz postojećih kuća odvođe lokalno u

septičke jame, izgrađene uglavnom nepropisno i bez vodoprivredne dozvole.

Bele Vode-Dajći

Na ovom području ne postoji organizovani vid prikupljanja, odvođenja i ispuštanja odvođene vode. Kanalizacija je za postojeće objekte rešena preko individualnih septičkih jama.

2.4.3. ELEKTROSABDEVANJE

Predmetno područje se snabdeva električnom energijom iz TS 110/35kV "Raška" (ugrađeni transformatori 31,5MVA i 20MVA) i TS 110/35kV "Ivanjica" (ugrađeni transformatori 31,5MVA i 20MVA).

TS "Raška" je preopterećena i nema dovoljno rezerve u slučaju ispada iz pogona jednog od transformatora. TS "Ivanjica" ima rezervu u slučaju ispada iz pogona jednog od transformatora.

Na području planinskih rizorta nema nijedne TS 35/10kV. Potrošači na 10kV naponu se snabdevaju iz okolnih TS 35/10kV "Rudno", TS 35/10kV "Duga poljana", TS 35/10kV "Kumanica" i TS 35/10kV "Raška". Transformatorske stanice 10/0,4kV su izgrađene pojedinim selima i povezani nadzemnim vodovima 10kV.

2.4.4. TELEKOMUNIKACIJE

Komutaciono pokrivanje je iz isturenog stepena FM Golijska Reka, smeštenog u motelu u Golijskoj reci. Trenutni kapacitet je 50 POTS priključaka i 4 ISDN priključaka.

Postoji optički kabl, u dužini 2853m sa 6 optičkih vlakana, na relaciji FM Golijska Reka - RBS (NJLL) Jankov kamen. Bazna stanica (RBS-NJLL) Jankov kamen je povezana sistemom prenosa sa 16EI na BS

Ćava i 8El na BS Šanac. Bazne stanice Ćava i Šanac su povezane optičkim kablom sa 24 vlakna na Ivanjicu.

Na području postoje ukupno 5 radio baznih stanica i to: BS Jankov kamen na Jankovom kamenu - 1833m, BS Oštri vrh na Oštom vrhu - 1452m, BS Golijen na Golijenu - 1475m, BS Kula na Odvračenici - 1674m (područje Opštine Ivanjica) i BS Golija na Odvračenici - 1674m (područje Opštine Novi Pazar). Na svim baznim stanicama NJLL -a je montirana i puštena u rad i mobilna telefonija.

Postoji podzemna kablovska pristupna mreža postavljena u okviru FM Golijaska Reka u dužini od oko 200m, kojom se napaja pretplatnik "Srbijašume".

Na predmetnom području u funkciji je 190 analognih (POTS) i 4 digitalna (ISDN) priključaka. Preostali instalisani kapacitet je oko 400 priključaka.

2.4.5. TOPLIFIKACIJA

U okviru područja predmetnih turističkih celina ne postoji izgrađen sistem centralizovanog snabdevanja toplotnom energijom. Postojeća stambena gradnja za stalan i privremeni boravak, kao i za odmor i rekreaciju dobija toplotni konzum za grejanje koristeći individualne toplotne izvore (kao energent za peći se eksploatiše drvo u najvećoj meri, a ugalj, tečna goriva i el. energija u manjoj).

Ne raspoloža se tačnim podacima koliki broj stambenih jedinica se zagreva iz individualnih kotlarnica ili sistemima etažnog grejanja. Sličnu situaciju nalazimo kad su u pitanju poslovni objekti (uglavnom kancelarijski prostori) i manje škole u selima

na planini Goliji. Moteli i hoteli kao i pojedine škole se takođe zagrevaju iz individualnih kotlarnica koje kao energente koriste isto, najviše drvo a rede tečno gorivo u pećima niske energetske efikasnosti.

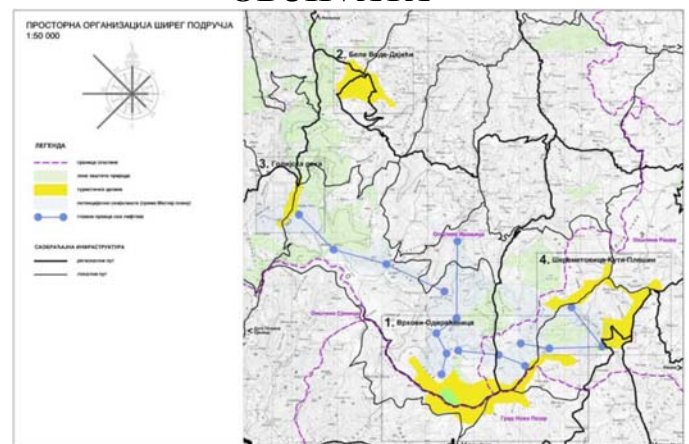
O korišćenju automatske regulacije svih termotehničkih parametara grejanja kao i radi parcijalnog zagrevanja prostorija u ovom trenutku nema govora. Sve dosad navedeno u pogledu vrste i utroška goriva, očuvanja životne sredine, održavanja, rukovanja opremom, itd. je veoma nepovoljno.

Grejanje i priprema tople vode korišćenjem pasivnih i aktivnih sistema za solarno grejanje i ostalih vrsta obnovljivih izvora energije ne postoji.

3. PROGRAM I KONCEPT

3.1. URBANISTIČKI I PROSTORNI KONCEPT PLANA

3.1.1 KONCEPT REŠENJA ŠIREG OBUHVATA

Širi obuhvat podrazumeva ceo prostor koji se identifikuje kao Planinski rizort "Golija" a čine ga turističke celine (sa skoncentrisanim turističkim sadržajima) i okolni prostor integrisan novim turističkim saobraćajnicama.

Integralni **Planinski rizort "Golija"** je namenjen, prevashodno, razvoju turizma, sa ambicijom da pokrije i letnje i zimske turističke potrebe.

Zimski aspekt turizma organizuje se kroz **Skijaško područje "Golija"**, koje se sastoji iz tri **turističke celine** (Vrhovi-Odvračenica; Golijska Reka i Šeremetovica-Kuti-Plešin) i prostorom za skijalište definisanim PPPN Parka prirode "Golija".

Letnji turizam se razvija na celoj teritoriji Planinskog rizorta "Golija", a u organizacionom smislu, centar letnjeg turizma je u turističkoj celini "Dajići".

Podela na zimski i letnji turizam nije striktna, već predstavlja okosnicu sistema. U konkretnim slučajevima preklapanja ova dva vida turizma se dešavaju u svim prostornim segmentima.

Skijaško područje "Golija" je složena prostorna organizacija sastavljena iz više elemenata. Turističke celine na kojima su skoncentrisani turistički sadržaji su razbijene na tri lokacije i objedinjene prostorom za skijalište u funkcionalnu celinu.

Sistem turističkih celina povezan je međusobno, ali i sa drugim naseljima na području, putevima, skijalištem (žičarama koje se koriste i u letnjem periodu), sistemom pešačkih, izletničkih, biciklističkih staza i dr. Posebnu turističku ponudu ovih centara činiće i uključivanje okolnih sela sa svojim programima.

Zbog složene prostorne organizacije i različitih prirodnih uslova, turističke celine se razlikuju po karakteru funkcionalnog, prostornog i urbanističkog uređenja:

Vrhovi-Odvračenica je centralna turistička celina skijaškog rizorta. Administrativno se ne smatra naseljem, već

predstavlja novoformirani turistički lokalitet na greben-razvodu planine. Zbog povoljnih uslova za širenje i izgradnju, planirana je kao glavni, bazni centar za zimski sportski i rekreativni turizam sa najširim spektrom turističke ponude.

Golijska Reka, planirana kao centar za zimski sportsko-rekreativni turizam, sa svojim postojećim kapacitetima i skoro izgrađenom žičarom do Jankovog kamena predstavlja celinu koja prva može da krene sa ozbiljnim skijaškim (i ostalim) turizmom. Zbog toga što gravitira najvišem vrhu na području Golije (1833 m), može biti centar za najzahtevnije skijaše.

Turistička celina **Šeremetovica-Kuti-Plešin** je planirana kao višenamenski turistički, šumarski, naučno-obrazovni i rekreativni centar Parka prirode. Ova celina je povezana u skijaški rizort a predstavlja i bazu seoskog turizma i opsluživanja ekološkim, poljoprivrednim i etno proizvodima.

Prostor za skijalište, proteže se 6,5km severno, te 7,5km istočno od turističke celine Vrhovi-Odvračenica, a prema kapacitiranju iz Prostornog plana može doseći 16800 skijaša.

Turistička celina **Bele Vode-Dajići** ne pripada Skijaškom području Golija, ali predstavljaju centar zajednice sela, centar Parka prirode, jedan od budućih polifunkcionalnih centara, sa razvijenijom ponudom letnjeg turizma.

Osnovni funkcionalni elementi Planinskog rizorta Golija - turističke celine su međusobno saobraćajno povezane novoplaniranim **turističkim putem**, što je osnovni preduslov za funkcionisanje rizorta kao celine. Novom saobraćajnom mrežom, rizort je povezan sa okolnim urbanim

centrima (Ivanjica, Raška, Novi Pazar i Sjenica).

3.1.2. NAMENA POVRŠINA I PODELA NA JAVNE I OSTALE NAMENE

U Programu plana je izvršena podela na javno i ostalo građevinsko zemljište prema dodeljenim namenama.

Generalna namena površina u okviru JAVNIH namena:

- **Kultura i obrazovanje;** podrazumeva namene: Centar parka prirode, Edukativni centar.
- **Komunalne i površine specijalnih namena;** podrazumeva namene: Centralni parking, Putna baza, Autobuska stanica, Specijalne namene - MUP.
- **Neizgrađene površine;** podrazumeva namene: Ski plato (skijalište), Vodeni tokovi i površine.
- **Saobraćajne površine;** podrazumeva: Regionalne saobraćajnice, Lokalne saobraćajnice i Sabirne ulice.

Generalna namena površina u okviru OSTALIH namena:

- **Stanovanje;** na teritoriji predmetnog Programa zastupljena su dva tipa stanovanja - Seosko stanovanje i Vikend stanovanje.
- **Turizam;** podrazumeva širok spektar smeštajnih kapaciteta, usluga i pratećih sadržaja, i to: Hotelski smeštaj, Pansionsko-apartmanski smeštaj, Willage (turistički centar), kamp (auto kamp), Etno zone, Sport i rekreacija.
- **Centralne i komunalne namene;** podrazumevaju namene: Centralne delatnosti, Benzinska pumpa.

- **Zelenilo;** podrazumeva namene: šume, Poljoprivredne površine.

Najzastupljenije grupe namena su, svakako, Stanovanje i Turizam, pa ih je potrebno, na nivou, Programa, detaljnije obrazložiti:

Stanovanje

- Seosko stanovanje; postojeće seosko stanovanje na području Golije zasniva se na organizaciji sela u više manjih celina - zaseoka, u potpunosti okrenutih poljoprivredi, prevashodno stočarstvu. Planskim rešenjem se potenciraju tradicionalne vrednosti ovih naselja kao i autentičan način života u njima, ali dodeljuje im se i potencijalna turistička uloga kroz razvoj specifičnog seoskog turizma.
- Vikend stanovanje; predstavlja funkciju povremenog boravka, nepoljoprivrednog stanovništva u cilju aktivnog odmora i boravka na planini pa ova funkcija pored stambenog ima i turistički karakter. Vikend stanovanje je po pravilu porodičnog karaktera (single unit) i u privatnom vlasništvu. Planom je potrebno naći model organizacije i veličinu vikend zona koji će u najboljoj meri biti u harmoniji sa postojećim, prirodnim i stvorenim turističkim ambijentom.

Turizam

- Hotelski smeštaj; hotel je objekat za pružanje "full-service" usluga za smeštaj, noćenje, dnevni boravak i ishranu gostiju, kapaciteta od minimum 10 smeštajnih jedinica, sa recepcijom, holom hotela i javnim restoranom sa kuhinjom. Pored ovih sadržaja, očekuju se i dodatni sadržaji koji profilišu specifičnu turističku ponudu hotela.

- Pansionsko-apartmanski smeštaj; predstavlja veoma širok spektar turističke ponude za smeštaj više porodica (multi family units), sa ili bez usluge služenja hrane, maksimalnog broja smeštajnih jedinica od 10, i to u vidu soba ili apartmana u klasičnoj ili kondominijumskoj organizaciji.
- "Village"; je specifična turistička namena koja nudi pored smeštajnih kapaciteta i veoma razvijen spektar komercijalnih sadržaja (restorani, barovi, disko, bioskop, butici, trgovine i sl.).
- Kamp; predstavlja organizovanu površinu za povremeni smeštaj šatora (kamp prikolica) sa kolima - Auto kamp; ili organizovanu površinu sa stalnom postavkom kućica za iznajmljivanje u organizaciji koja podrazumeva bliskiji kontakt sa prirodom - Kamp. Kampovi moraju obezbediti osnovne infrastrukturne uslove kamperima, kao i tuševe, toalete, pranje veša i posuđa, prodavnice, struju, vodu, obezbeđenje, sportsko-rekreacione i zabavne objekte i usluge.
- Etno zone; podrazumevaju organizaciju veoma nisko izgrađenog prostora zasnovanu na tradicionalnim, narodnim principima graditeljstva i korišćenja prostora. Etno zone mogu imati ekonomski (bačišta, vodenice, valjanice u izvornoj funkciji) i turistički karakter (bačišta u funkciji turizma, etno grupacije, etno selo i sl.).
- Sport i rekreacija; u okviru ovog Programa namena sporta i rekreacije je po pravilu u turističkoj funkciji i podrazumeva veoma širok spektar aktivnosti koje, po potrebi, mogu biti definisane planskim rešenjima.

Detaljnou urbanističkom razradom (izradom urbanističkog plana) potrebno je definisati namene prema karakteru svake turističke celine.

Sve predstavljene namene su "pretežne" a planom je potrebno definisati eventualne uslove restrikcija ili dodatnih mogućnosti.

3.1.3. OKVIRNI KAPACITETI

U skladu sa međunarodnim parametrima o odgovarajućoj gustini gradnje pojedinih vrsta smeštajnih objekata u planinskim rizortima, definisan je optimalan broj smeštajnih jedinica/kreveta koje je moguće graditi na prostoru pojedinih turističkih celina:

- **Vrhovi-Odvraćenica** 8500-9000 ležajeva,
- **Bele Vode-Dajići** 3000 ležajeva,
- **Golijaska Reka** 1000 ležajeva i
- **Šeremetovica-Kuti-Plešin** 2500-3000 ležajeva.

Predloženi kapaciteti su definisani na osnovu polaznih stavova iz PPPN Parka prirode "Golija" i Master plana razvoja turizma na Goliji, a proveravani i korigovani kroz preliminarna rešenja i koncept rešenja iz predmetnog Programa. Tačni kapaciteti će biti definisani detaljnim planskim rešenjima.

3.1.4. GRAĐEVINSKO PODRUČJE

Građevinsko područje je ovim Programom definisano kroz zone namene površina. Sve namene osim poljoprivrednih, šumskih i vodnih površina tretiraju se kao Građevinsko područje.

Urbanističkim planovima je potrebno dati detaljne uslove za izgradnju van građevinskog područja (ako je ima).

3.2. URBANISTIČKA REŠENJA TURISTIČKIH CELINA

Centralni kompleks Vrhovi-Odvračenica predstavlja središte masovnog skijaškog (zimskog) i sezonskog (letnjeg) turizma na Goliji. Podeljen je na više zona specifičnih sadržaja:

ZONA 1, PRIMARNI SKI CENTAR

- **Ski plato "Vrhovi";** površina od nekoliko hektara na kojoj se sutiču ski staze. Na njoj se lociraju početne stanice žičara, organizuju ski škole za početnike i odvijaju slobodne aktivnosti na snegu kao što su sankanje, igra dece na snegu, tjubing i sl. Dozvoljena je lokalizovana izgradnja po obodu, isključivo sadržaja usluge, trgovina, ugostiteljstvo, i sl. bez smeštajnih kapaciteta. Spratnost objekata je P, veličina pojedinačnog objekta je maks. 60m², broj objekata koje je moguće postaviti u zoni je maks. 10kom.
- **Destinacijski hotel;** najveći hotel na Goliji smešten uz skijaške terene. Uz hotelski smeštaj predvideti sve prateće sadržaje koje treba da ima hotel najviše kategorije. Takođe predvideti i kongresne sale za sastanke, ili seminare, restorane, barove i ostale ugostiteljske sadržaje u standardu kategorije: zatvoreni hotelski bazen, masaža, sauna i ostale sadržaje. Njegova koncepcija treba da podrži sve potrebe koje će Golija imati u fazi razvoja tako da ga treba tretirati kao grad u malom. Posebno je važno obratiti pažnju na koncipiranje holova. Objekat hotela osmisliti kao markantnu kompoziciju ukomponovanu u teren primenom tradicionalnih principa gradnje.

Maksimalna spratnost P + 3 + Pk + Pk, kapacitet hotela oko 500 ležajeva. Obavezna izrada urbanističkog projekta.

- **Sportski hotel;** komplementarni hotel centra, niže kategorije nego destinacijski, sa specifičnim sportskim sadržajima, atmosferom i opremom. Maksimalna spratnost P+3+Pk+Pk, kapacitet hotela oko 200 ležajeva. Obavezna izrada urbanističkog projekta.
- **Vila hotel;** luksuzni hotel specifičnog tipa sa smeštajnim kapacitetima jedinicama velike površine kao vile apartmani. Razvija se uz put na istok koji se završava restoranom. U okviru sebe ima sve neophodne usluge za specifičnu klijentelu. Maksimalna spratnost P+2+Pk+Pk, kapacitet glavnog objekta je oko 100 ležajeva sa dodatnih 40 jedinica vila koje su veličine od 100 do 200m². Obavezna izrada urbanističkog projekta.
- **"Village"** je zona novog centra mesta koja se nalazi nedaleko od skijališta. U njoj se duž ulice razvijaju objekti sa pansionima u kojima su prizemlja izričiti centralni i komercijalni sadržaja: lokali, prodavnice, kafići restorani i drugo. Na sredini zone predvideti trg koji se nalazi na poziciji koja je sa jedne strane orjentisana ka skijalištima a sa druge ka zaštićenoj zoni izvorišta Studenice. Ova pozicija ima odlične vizure, koje je potrebno potencirati planskim rešenjem. Posebnu pažnju treba posvetiti oblikovanju ovog kompleksa kako bi se dobio ambijent koji ima elemente prijatnog čovekomernog ambijenta uz korišćenje tradicionalnih elemenata oblikovanja. Maksimalna spratnost P+2+Pk, kapacitet pojedinačnog pansiona od 15

do 25 ležaja. Obavezna izrada urbanističkog projekta.

U oblikovnom smislu ova zona treba da poprimi delom urbani karakter centra mesta sa sadržajima kao što su: pijaca, spomenik, česma, fontana i sl. Poželjno je koristiti elemente tradicionalne arhitekture: otvori, krovovi materijal i sl.

- **Pansionsko-apartmanski smeštaj** (širok spektar turističke usluge sa ili bez usluge služenja hrane); na padinama ispod Destinacijskog hotela organizuju se zone pansionskog smeštaja - slobodnostojeći objekti sa maksimalno 10 smeštajnih jedinica (20 ležajeva). Maksimalna spratnost objekta je $Su+P+1+Pk+Pk$, minimalna veličina parcele je 8ari, Objekte organizovati kao logičan nastavak centra. Obavezna izrada Urbanističkog projekta.
- **Parking** za oko 500 vozila koji je predviđen za skijaše koji nisu smešteni direktno u ovoj zoni kao i za dnevne skijaše. Potrebno ga je kvalitetno ozeleniti. U denivelaciji na južnom delu moguća je izgradnja garaže za smeštaj vozila gostiju koji ostavljaju automobile duži vremenski period.
- **Autobuska stanica**; locirana je u neposrednoj blizini Vilidža na raskrsnici sa pogodnim pristupom za vozila.
- **Sport i rekreacija**; sportski centar je zona u kojoj je predviđena izgradnja sportskih sadržaja kao što su: fudbalski teren, košarkaški tereni, teniski tereni, sportska dvorana, bazeni, klizalište i dr. Kompleks treba biti koncipiran tako da bude u funkciji rekreativnog sporta ali i da može da služi za pripremu vrhunskih sportista.
- **Ski plato "Kula"**; obuhvata postojeći kompleks staza i žičara pretežno

jugozapadne orijentacije oko vrha "Kula". Zadržava se postojeći karakter i razvijaju dodatni poligoni za slobodne aktivnosti na snegu.

- **Hoteli**; dodatni hotelski smeštaj planiran je uz navedene skijaške poligone. Predvideti i prateće sadržaje (restorane, barove i ostale ugostiteljske sadržaje u standardu kategorije) koji funkcionalno dopunjuju zonu oko vrha "Kula". Maksimalna spratnost objekata je $P+2+Pk+Pk$, a ukupan kapacitet oko 250 - 300 ležajeva.
- **Vikend stanovanje**; planirano je proširenje postojeće vikend zone za izgradnju kuća za povremeno stanovanje ili kuća za izdavanje. U ovoj zoni na pojedinačnoj parceli ne bi trebalo da se pojavi više od 3 jedinice za stanovanje ili izdavanje. Minimalna veličina parcele je 6 ari.
- **Centar parka prirode**; Park prirode "Golija" i na ovom mestu ima jedan od svojih edukativno istraživačkih centara. U kompleksu su pored učionica predviđeni i prostori za smeštaj učenika i istraživača.
- **Specijalne namene**; zona u kojoj su kapaciteti predviđeni za bezbednosne potrebe od interesa za državu. U neposrednoj blizini ove zone nalazi se heliodrom koji služi potrebama celog riziorta.
- **Zona zaštite prirode**; Ova zona nalazi se u središtu turističke celine i Skijaškog centra. Predstavlja jedan od glavnih prirodnih motiva planinskog pejzaža Golije oko koga su organizovani najznačajniji turistički kapaciteti. Po svom karakteru treba da bude zaštićena od bilo kakve izgradnje ili druge vrste devastacije. Posebno treba urediti izvorište Crne Reke kao

prvu zonu zaštite. Nelegalno izgrađene objekte potrebno je ukloniti.

- **Jezero;** Potencijalni sadržaj koji treba detaljnije preispitati. Potrebe za njegovu izgradnju mogle bi da se vežu za potrebe snabdevanja vodom, obezbeđenja vode za veštački sneg ali i za ambijentalno estetske razloge. Jezero bi moglo predstavljati posebnu atrakciju u letnjim mesecima i veoma bi doprinelo tretmanu Golije kao celogodišnje turističke destinacije.

ZONA 2, ETNO ZONA

- **Etno zona - bačište;** u neposrednoj blizini centra, etno kompleks bačišta razvija se celom površinom Kuzmičkog polja. Pored klasičnog programa bačija moguće je na prostoru formirati i etnopark sa karakterističnim objektima narodnog graditeljstva. Izgrađenost mora ostati minimalna, tako da zauzeće terena može biti maksimalno 2%, a pojedinačni objekti ne smeju da budu veći od 60m² u osnovi, visine P ili P+Pk.
- **Vikend stanovanje;** je planirana kao komplementarni prostor etno zoni bačišta. Planirana je za izgradnju vikend kuća za povremeno stanovanje ili kuća za izdavanje. U ovoj zoni na pojedinačnoj parceli ne bi trebalo da se pojavi više od 5 jedinica za stanovanje (kuća). Minimalna veličina parcele je 6 ari.

ZONA 3, SERVISNA ZONA

- **Putna baza;** nalazi se u neposrednoj blizini centralnog saobraćajnog raskršća puteva. Zbog povoljne lokacije postoji mogućnost brzog izlaska i intervencija na, kako regionalnim tako i lokalnim putevima.

- **Benzinska stanica;** na trasi turističkog puta takođe u blizini kružne raskrsnice, nalazi se lokacija za benzinsku stanicu. Potrebno je ispitati opravdanost izgradnje obostrane stanice.
- **Centralni sadržaji - Servisi i trgovina;** je zona u kojoj je predviđena izgradnja pratećih sadržaja turističke celine kao i sadržaja koji će opsluživati i druge turističke celine. Od sadržaja treba predvideti kompletan auto servis sa sledećim delovima: automehaničar, pranje vozila, autoelektričar, autolimar, vulkanizer i drugo. Na ovom prostoru moguća je i izgradnja sadržaja kao što su mali šoping mol, supermarket, drive in restoran i sl.
- **Auto kamp;** je smešten na lokaciju van užeg centra. Ima odličan pristup iz svih putnih pravaca. Prevažodno ima ulogu za letnji turizam tako da nije neophodno da bude blizu skijališta.

ZONA 4, NASELJE SA POGLEDOM

- **Vikend stanovanje;** predstavlja osnovnu namenu ovog naselja. Južno orjentisana padina sa prelepim pogledom na Deževsku dolinu daje maksimalne mogućnosti za doživljaj prirode. Lokacija je takođe i relativno blizu skijaškom centru, tako da ima sve potrebne pogodnosti. Planirana je za izgradnju vikend kuća za povremeno stanovanje ili kuća za izdavanje. U ovoj zoni na pojedinačnoj parceli ne bi trebalo da se pojavi više od 3 jedinice za stanovanje ili izdavanje. Minimalna veličina parcele je 6 ari.
- **Sport i rekreacija;** Sportski punkt je prostor u okviru naselja koji služi za rekreaciju i okupljanje. Pored ozelenjene livade tu se mogu naći i

drugi sportko rekreativni saržaji za koje se pojavi potreba kod stanovnika i korisnika naselja.

ZONA 5, SEKUNDARNI SKI CENTAR

- **Ski-plato;** površina ovog ski platoa je mnogo manja od glavnog platoa, i to oko 1 ha. Njemu mogu gravitirati i skijaši smešteni u okolnim vikend naseljima. Program ski platoa je isti kao kod Zone 1, prilagođen lokalnom karakteru.
- **Parking;** Parking je u neposrednoj blizini ski-platoa. Kapacitet je oko 150 mesta i namenjen je za skijaše koji su smešteni u naseljima i zonama koje gravitiraju ovom punktu.
- **Hoteli;** planirana zona hotela komplementarna je sa skijaškim terenima. Uz hotele predvideti prateće sadržaje koji obezbeđuju autonomnost funkcionisanja: restorane, barove i ostale ugostiteljske sadržaje u standardu kategorije, zatvoreni hotelski bazen je poželjan kao i masaža, sauna i ostali sadržaji. Maksimalna spratnost P+2+Pk+Pk, kapacitet hotela oko 150 ležajeva. Obavezna izrada urbanističkog projekta.
- **Pansionsko-apartmanski smeštaj;** u blizini hotela organizuju se zone pansionskog smeštaja - slobodnostojeći objekti sa maksimalno 10 smeštajnih jedinica (20 ležajeva). Maksimalna spratnost objekta je Su+P+1+Pk+Pk, minimalna veličina parcele je 8ari. Objekte organizovati kao logičan prelaz od skijališta, preko hotela, ka vikend zoni. Obavezna izrada Urbanističkog projekta.
- **Sport i rekreacija;** ova namena predstavlja sekundarni sportski punkt u rizortu. Može imati i ponovljene

sadržaje osnovnog punkta ali se pre svega insistira na komplementarnim. Važno je da se izbor sadržaja uskladi sa potrebama hotela u blizini.

ZONA 6, NASELJE NA BRDU

- **Vikend stanovanje;** predstavlja osnovnu namenu ove zone. Ova zona, kao najudaljenija od skijaškog centra, prevashodno je namenjena korisnicima letnjeg turizma iako je moguće koristiti i usluge sekundarnog skijaškog centra. Planirana je za izgradnju vikend kuća za povremeno stanovanje, ili kuća za izdavanje. U ovoj zoni na pojedinačnoj parceli ne bi trebalo da se pojavi više od 3 jedinice za stanovanje ili izdavanje. Minimalna veličina parcele je 6 ari.
- **Sport i rekreacija;** Sportski punkt je prostor u okviru naselja koji služi za rekreaciju i okupljanje. Pored ozelenjene livade tu se mogu naći i drugi sportsko-rekreativni saržaji za koje se pojavi potreba kod stanovnika i korisnika naselja.

Koncept saobraćajne mreže u obuhvatu predmetnog Programa plana je proistekao iz koncepta namena predmetnog prostora. Saobraćajna mreža je definisana kroz tri kategorije saobraćajnica. To su:

- regionalni putevi
- lokalni putevi
- sabirne ulice

Planirani regionalni put R 234a preseca predmetni prostor pravcem sever - jug i povezuje turističku celinu Vrhovi - Odvracenica sa Novim Pazarom na južnoj i Devićima odnosno Ivanjicom na severnoj strani.

Najvećim delom predmetnog obuhvata pravcem severoistok - zapad, planiran je lokalni put koji predmetni prostor povezuje

sa Šeremetovicom na jednoj i Golijskom rekam odnosno Ivanjicom, na drugoj strani. Ovaj put je u najvećem delu planiran po trasi postojećeg puta.

U granicama obuhvata planiran je i lokalni put koji prema istoku vodi ka Plešinu. Ovi putevi, zajedno sa sabirnom ulicom koja vodi ka glavnim smeštajnim kapacitetima, formiraju kružnu raskrnicu kao najoptimalnije rešenje kada se ima u vidu broj planiranih saobraćajnih pravaca koji se u ovom delu pojavljuje, uslove terena i sl. Ostatak planiranih saobraćajnica čine uglavnom sabirne ulice koje unutar predmetnog obuhvata opslužuju planirane namene.

Biciklistički saobraćaj je prema Prostornom planu područja posebne namene Parka prirode “Golija”, planiran trasom lokalnog puta koji od Golijske reke, kroz turističku celinu Vrhovi - Odvraćenica, vodi ka Šeremetovici. Na mestima gde za to postoje odgovarajući uslovi moguće je izgraditi i staze za mountain bike.

Površine za parkiranje su planirane uz glavne smeštajne kapacitete, kako za goste hotela, tako i uz zone planirane za skijališta, za dnevne posetioce.

U neposrednoj blizini planirane kružne raskrsnice, predviđena je i površina za smeštaj autobaze za tekuće održavanje puteva kao i stanice za snabdevanje gorivom.

Uz površinu koja je po nameni predstavlja javne službe - MUP, planirana je površina za heliodrom.

Preliminarne površine za razvoj turist-ičkih i stambenih sadržaja su:

Namena	Broj ležaja						UKU PNO
	Zona 1	Zona 2	Zona 3	Zona 4	Zona 5	Zona 6	
Hotelski smeštaj	22,0	0,0	0,0	0,0	4,5	0,0	26,5
Pansionski smeštaj	12,2	5,9	0,0	0,0	6,7	0,0	24,8
Vikend stanovanje	14,9	23,8	0,0	15,0	0,0	9,3	63,0
Auto kamp	0,0	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0	4,7
Etno zona	0,0	68,0	0,0	0,0	0,0	0,0	68,0
Village	15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,5
Centralni sadržaji	0,0	0,3	5,0	0,2	0,2	0,5	6,2
Putna baza	0,0	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	2,4
Autobuska stanica	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Parking	4,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	4,9
Specijalne namene	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Centar parka prirode	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,7
UKUPNO	85,4	98,8	12,1	16,5	14,0	12,0	238,8

Preliminarni kapaciteti turističkih i stambenih sadržaja su:

Namena	Broj ležaja						UK UPN O
	Zon a 1	Zon a 2	Zon a 3	Zon a 4	Zon a 5	Zo na 6	
Hotelski smeštaj	1250	0	0	0	300	0	1550
Pansions. smeštaj	1947	492	0	0	558	0	2997
Vikend stanovanje	923	1287	0	1000	0	620	3830
Ostali smeštajni kapaciteti	50	100	200	0	0	0	350
UKUPNO	4170	1879	200	1000	858	620	8727

3.2.2. Turistička celina BELE VODE-DAJICI

Konceptija razvoja lokaliteta Bele Vode - Dajici zasniva se na razvoju tri osnovne funkcije:

1. razvojni centar- centar zajednice naselja,
2. centar parka prirode i rezervata biosfere i
3. turističko-ugostiteljski centar.

Radi se o prostoru na kome su već u začetku navedene namene koje se prostorno dopunjavaju i prepliću sa ciljem da se prostor Dajića formira kao uređeno savremeno naselje specifičnog identiteta koje će afirmisati posebnosti Golije prvenstveno u oblikovanju kuća i organizaciji prostora za izgradnju.

1. Kao centar zajednice naselja, u Dajićima je planirano formiranje koncentracije sadržaja javnih službi, i to: četverogodišnja osnovna škola, koja je i danas u funkciji i nalazi se van obuhvata plana, zdravstvena stanica i ambulanta, sport i fizička kultura koja podrazumeva površine za sport i rekreaciju (tereni za kolektivne

sportove, trim staze, staze za skijanje, šetnje, jahanje, sankanje i sl.), te objekti administracije i uprave (mesna kancelarija, stanica policije, gorske službe spasavanja i sl.) i ostale prateće sadržaje.

U funkciji unapređenja kvaliteta stanovanja i turizma, u Dajićima se planira i izgradnja autobuske stanice i pratećih putnih objekata (putne baze, stanice za snabdevanje gorivom i sl.), kao i heliodroma na jugu obuhvata, a u blizini hotelskog kompleksa.

2. Na predmetnom prostoru postoji par objekata u službi Parka prirode, ali se predviđa proširenje centra objektima naučno-istraživačkog i izložbenog karaktera poput vizitorskog centra, objekata i prostora za prezentaciju prirodnih i kulturnih vrednosti Parka prirode i kulturnih dobara, smeštajnih objekata za potrebe centra i sl..
3. Turistička ponuda se zasniva na smeštaju u hotelskom kompleksu, pansionima i apartmanskim blokovima, zatim seoskim turističkim domaćinstvima i vikend stanovanju. Turistička ponuda se odnosi na boravak u prirodi tokom cele godine. Okvirni smeštajni kapaciteti iznose 3000 ležajeva.

Započeta izgradnja predstavlja nukleuse razvoja planskih zona, pa se tako izdvajaju sledeće celine:

zona centra Parka prirode i rezervata biosfere formira se oko postojeće šumske kuće. U ovoj zoni planom će biti stvoreni uslovi za razvoj svih aktivnosti centra, kao što je vizitorski centar, škola u prirodi, upravne funkcije centra i sl.

zona vikend naselja koja je delimično već formirana postojećom izgradnjom. Cilj je povećanje standarda i dostupnosti, kao i afirmisanje lokalnih arhitektonskih vrednosti što će se postići definisanjem pravila uređenja i građenja. Objekti u vikend zoni mogu se koristiti i kao kuće, vile i apartmani za smeštaj turista.

zona seoskog stanovanja očuvala je autentičnu tipologiju građenja. Dalji razvoj ove zone podrazumeva očuvanje identiteta i stvaranje uslova za razvoj turističke ponude u okviru seoskog domaćinstva ili u privatnim, porodičnim pansionima. Objekti pansiona gradiće se na zasebnim parcelama, kapaciteta 5 do 20 soba, i pružaće minimalno usluge noćenja sa doručkom. Nivo usluge u pansionima može biti i znatno veći i biće definisan urbanističkim parametrima i ograničen veličinom parcele na kojoj se gradi.

zona centralnih delatnosti i javnih funkcija predstavlja jezgro naselja sa sadržajima potrebnim kako za stanovnike, tako i za turiste: pošta, banka, zdravstvena stanica, mesna kancelarija, zelena pijaca, stanica za snabdevanje gorivom, informativni punkt, prodavnice, restorani, kafei, i sl. Centralna zona grupiše se oko pešačke ulice na severu i u hotelskom kompleksu na jugoistoku, a obuhvata i predstavlja centar okupljanja i druženja.

zona hotelskog kompleksa planira se na jugoistoku obuhvata plana, uz ski lift Dajičko brdo i parking prostor. Ovaj kompleks uključuje i centralne delatnosti i sportsko-rekreativne sadržaje, a pruža mogućnost izgradnje hotela sa punim servisom okvirne kategorije 4 zvezdice.

zona pansiona i apartmanskih blokova je predviđena na dve lokacije, obe u blizini zone centralnih delatnosti i javnih funkcija u Belim vodama. Takođe, moguća je izgradnja objekata za pansionski i apartmanski smeštaj

i u sklopu zona namenjenih vikend i seoskom stanovanju.

zona žičare je vrh postojeće ski staze Dajičko brdo u okviru koga se mogu razvijati sadržaji pratećih usluga skijaša. Parking će se organizovati na polazištu žičare u podnožju.

zona sporta i rekreacije predstavlja sastavni deo turističke ponude i planirana je na severu u Belim Vodama, u blizini pansiona i centralnih i javnih funkcija, kao i na jugoistoku obuhvata u sklopu hotelskog kompleksa. Radi se o terenima i objektima namenjenim kolektivnim sportovima, poput fudbalskih, odbojkaških, košarkaških ili teniskih terena, kao i drugih otvorenih prostora namenjenih za rekreaciju, uključujući uređene parkovske površine, šetališta itd.

Preliminarne površine planirane za razvoj centralnih, stambenih, turističkih i pratećih sadržaja su:

Zona	Površina zone u ha
Centar Parka prirode	11.2
Vikend stanovanje	28.2
Seosko stanovanje	21.0
Centralne delatnosti i javne funkcije	7.2
Hotelski kompleks	2.6
Pansioni	6.1
Sport i rekreacija	7.5
Žičara	2.5
Autobuska stanica	0.3
Putna baza	4.7
Parking	1.7
Šume	76.3

Planirani okvirni smeštajni kapaciteti na prostoru turistički celine Bele Vode-Dajiči su oko 3000 ležajeva. Od toga, planirano je

oko 1100 ležajeva u hotelskom smeštaju, pansionima i apartmanskim blokovima, 500 ležajeva u seoskim turističkim domaćinstvima i oko 1400 ležajeva u vikend kućama.

Okosnicu saobraćaja u okviru turističke celine Bele Vode - Dajići čini planirani regionalni put R 233 koji je Prostornim planom Golije planiran kao produžetak postojećeg regionalnog puta R 233 od Gornjeg Graca do Belih Voda, odnosno do puta R 272, sa alternativnim pravcem preko Kulizinog sela do Belih Voda. Sve ostale veze u okviru celine se ostvaruju sabirnim ulicama, uglavnom po postojećim trasama.

Pešački, planinarski, biciklistički, skijaški i ostali alternativni vidovi saobraćaja su veoma važna komponenta obogaćivanja turističke ponude celog Planinskog rizorta "Golija".

Izgradnja autobuske stanice, namenjene za međumesni i međugradski saobraćaj, planira se u Belim Vodama. Na lokalitetu južno od Dajićkog brda planira se heliodrom.

Putna baza za redovno i zimsko održavanje puteva predviđa se na lokalitetu Međugorje, u zoni raskrsnice regionalnog puta R272 i puta za Dajiće.

3.2.3. Turistička celina GOLIJSKA REKA

Koncepcija razvoja polifunkcionalnog centra Golijska Reka zasniva se na njegovim prirodnim potencijalima i vlasničkim statusu zemljišta.

Turistička ponuda treba da stvori uslove za aktivan boravak u prirodi tokom cele godine sa akcentom na zimski period. Pored individualnih posetilaca i dnevnih i vikend korisnika usluge, očekuje se najveći broj organizovanih grupa gostiju kao što su boravak dece i omladine u prirodi, istraživački kampovi, planinarska društva i sl.

Centar Parka prirode Golija svojim aktivnostima dopunjava turističku ponudu i obavlja svoju osnovnu funkciju očuvanja Parka prirode.

Smeštajni kapaciteti treba da budu prilagođeni karakteru posetilaca i zato je planirana izgradnja:

- destinacijskog hotela (očekivani rang 3 zvezdice) sa potrebnim pratećim sadržajima. Destinacijski hotel je centralni sadržaj u rizortu i pruža pun program usluga.
 - grupacija manjih objekata, pansiona, sa različitim nivoima usluge. Pansioni u Golijskoj Reci su mali hoteli koji pružaju uslugu smeštaja i ishrane, dok su najveći broj dodatnih usluga koristi u destinacijskom hotelu ili u okviru rizorta. Ovo mogu biti slobodnostojeći hotelski objekti, 5 do 15 soba, ili grupacije individualnih objekata (bungalovi, vile, nizovi soba i sl.) koji pružaju uslugu noćenja, a ishrana je u matičnom hotelu.

Prostor za gradnju je ograničen nagibom terena, šumskim površinama, karakterom osunčanosti, ambijentalnim vrednostima koje ne treba narušiti, pa se planiraju objekti maksimalne spratnosti P+1+2Pk.

Imajući u vidu činjenicu da je zemljište na teritoriji celog obuhvata plana u vlasništvu JP "Srbijašume", ŠG Golija koje gazduje ovim prostorom i ustupa ga na korišćenje pod određenim uslovima, moguće je jedinstveno planirati izgradnju i uređenje lokaliteta Golijska Reka. Urbanistički plan se mora raditi u tesnoj saradnji sa korisnikom prostora i definisati detaljne parametre izgradnje, a jedinstveni prostorno-programski koncept na nivou urbanističko-arhitektonskog rešenja treba verifikovati izradom urbanističkog projekta.

U granicama urbanističkog plana predviđen je:

- prostor za izgradnju objekata za smeštaj turista, objekata centra parka prirode sa pratećim sadržajima, sportski tereni, polazišta žičara, informativni punktovi, 2 parkinga, sadržaji centra naselja (turističke informacije, trgovina, ugostiteljski objekti, zabava i sl.)
- prostori na kojima nije dozvoljena izgradnja, ali na kojima je moguća organizacija različitih vidova aktivnosti u prirodi (avanturistički park, markirane pešačke i biciklističke staze, uređenje vodenih površina reke i izgradnja veštačkog jezera sa aktivnostima uz vodu, i sl.)

Preliminarne površine planirane za razvoj turističkih sadržaja su:

Zona	Površina zone u ha
Hotelski smeštaj	2,5
Pansioni	5,8
Centralni sadržaji	1,5
Centar Parka prirode	3,2
Sport i rekreacija	1,2
Parking	1,95
Slobodni prostor skijališta	2,6
Šume	46,4

Planirani okvirni smeštajni kapaciteti iznose 1000 ležaja. Radi se o smeštajnim kapacitetima predviđenim u hotelskom kompleksu, pansionima i apartmanskim blokovima.

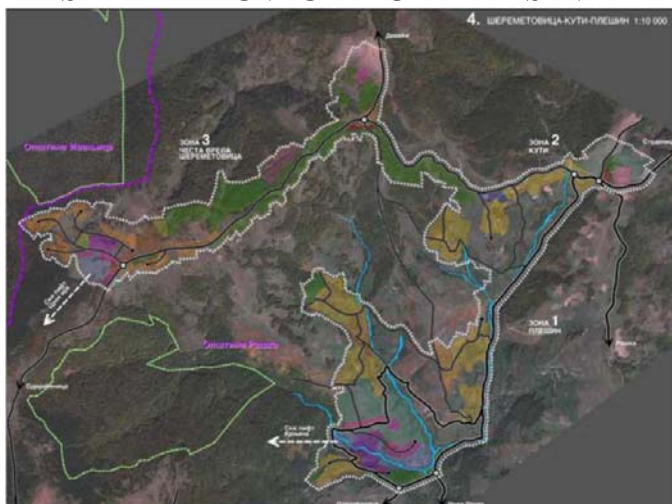
Okosnicu saobraćaja u okviru turističke celine Golijska Reka čini planirani lokalni put Golijska reka - Preko Brdo.

S obzirom na zatvoren karakter rizorta u daljem planskom postupku treba težiti izmeštanju saobraćaja iz ovog turističkog kompleksa povezivanjem šumskih puteva za transport građe na obodne puteve, kao i rasterećenje lokalnog puta povezivanjem sa obodnim putevima.

Sve ostale veze u okviru celine se ostvaruju sabirnim ulicama, uglavnom po postojećim trasama.

Pešački, planinarski, biciklistički, skijaški i ostali alternativni vidovi saobraćaja su veoma važna komponenta obogaćivanja turističke ponude celog Planinskog rizorta "Golija".

3.2.4. Turistička celina ŠEREMETOVICA-KUTI-PLEŠIN

Turistička celina Šeremetovica-Kuti-plešin je prostorna celina sastavljena iz tri međusobno povezane funkcionalne zone:

ZONA 1, JUG- PLEŠIN

U ovoj zoni se nalazi glavni skijaški punkt turističke celine, povezan u sistem žičara skijaškog područja Golija. Skijaški punkt je u okruženju zaseoka sela Plešin, koji mu pružaju logističku podršku u poljoprivrednim proizvodima, ljudstvu i alternativnoj turističkoj ponudi.

Skijaški punkt se sastoji iz namena:

- **Destinacijski hotel;** uz hotelski smeštaj predvideti i manje sale za sastanke, radionice ili seminare, restorane, barove i ostale ugostiteljske sadržaje u standardu kategorije, zatvoreni hotelski bazen (nije obavezno), masaža, sauna i ostale sadržaje primerene sportskom karakteru hotela. Objekat hotela osmisliti kao kompoziciju od više manjih volumena ukomponovanu u teren primenom tradicionalnih principa gradnje. Maksimalna spratnost $P+2+Pk+Pk$, kapacitet

hotela oko 250 ležajeva. Sportske sadržaje ukomponovati u slobodni prostor parcele. Obavezna izrade urbanističkog projekta.

- **Pansionsko-apartmanski smeštaj** (širok spektar turističke usluge sa ili bez usluge služenja hrane); na padinama uz hotel se organizuju zone pansionskog smeštaja - slobodnostojeći objekti sa maksimalno 10 smeštajnih jedinica (20 ležajeva). Maksimalna spratnost objekta je $Su+P+1+Pk+Pk$, minimalna veličina parcele je 15 ari, indeks izgrađenosti maks. 0,5. Moguće je objekte organizovati u grupacije po ugledu na tradicionalnu organizaciju zaseoka Golije. Obavezna izrada Urbanističkog projekta.
- **Centralni sadržaji;** u ovom kompleksu treba organozovati sadržaje: usluge, mini pošte, banke, pekare, nacionalne restorane i sl, u kombinaciji sa funkcijom postojećeg seoskog satnovanja i seoskog turizma.
- **Ski plato;** ovi prostori su namenjeni kao završeci skijaških staza, mesta za lociranje početnih žičara i za slobodne aktivnosti na snegu (u letnjem periodu za otvorene sportove). Dozvoljena je lokalizovana izgradnja po obodu, isključivo sadržaja usluge, trgovina, ugostiteljstvo i sl., bez smeštajnih kapaciteta. Spratnost objekata je P, veličina pojedinačnog objekta je maks. 60m², broj objekata koje je moguće postaviti u zoni je maks. 10 kom.

U okruženju skijaškog punkta se nalaze zaseoci sela Plešin a od namena se predviđaju:

- **Seosko stanovanje;** zone postojećih zaseoka su značajno povećane zbog procene da će razvojem turizma i

boljim saobraćajnim vezama, ovi prostori oživeti i postati atraktivniji za stalni i povremeni život u njima. Okolna sela imaju dvojaku funkciju: ekonomsku - da obezbede deo radne snage za potrebe turizma i da obezbede snabdevanje turističkih sadržaja tradicionalnim poljopriv

- rednim proizvodima i turističku - kao dodatni turistički sadržaji u ponudi seoskog turizma (uglavnom letnjeg). Veoma je važno da se planskim i projektnim rešenjima ne ugrozi tradicionalni način života u golijskom selu. Planom predvideti detaljne uslove za izgradnju namene seoskog stanovanja.
- **Vikend stanovanje;** Pretpostavka je da će razvojem turizma doći do pojačane tražnje za vikend izgradnjom. Zone vikend izgradnje, locirane su na povoljnim terenima uz zone seoskog stanovanja. Maksimalna spratnost objekata je Su+P+1 ili Pk, minimalna površina parcele je 6-8ari, maksimalna BRGP objekta je 200m². Nije dozvoljeno ograđivanje parcele.
- **Etno zona;** locirana je na proplancima Kraljeve ravni i Maksovića, kao vezna zona između seoskog stanovanja i turističkog punkta. Etno-zona je namenjena afirmaciji svih tradicionalnih sadržaja iz života Golije, transponovanih u moderne turističke sadržaje ili predstavljene u izvornom obliku. Dozvoljeni sadržaji su: bačije, etnogrupacije, vodenice-valjanice i sl.

U okviru etno-zone moguća je i organizacije manjeg broja smeštajnih kapaciteta kao specifična etno-turistička ponuda.

ZONA 2, ISTOK - KUTI

Ova zona zauzima prostor zaseoka sela Kutu. Specifični karakter ove zone je u afirmaciji seoskog stanovanja, seoskih centralnih sadržaja i tradicionalnog načina života na Goliji.

Namene zastupljene u ovoj zoni su:

- **Seosko stanovanje;** zaseoci Kutu, Gornji Perovići, Bušići, opis u potpunosti kao kod Zone 1.
- **Centralne delatnosti;** zona ove namene nalazi se na raskršću puteva koji dolaze iz pravca Studenice, Novog Pazara i Plešina (skijaški punkt). Uslovi isti kao kod Zone 1.
- **Centar Parka prirode;** javna namena koja ima funkciju: uprave, edukacije, nauke i turizma. U saradnji sa upravom Parka prirode, u fazi izrade Plana, definisati sve potrebne urbanističke uslove za ovu namenu. Obavezna izrada Urbanističkog projekta.
- **Putna baza;** predstavlja komunalni punkt čija namena je da obezbeduje funkciju i prohodnost okolnih saobraćajnica.
- **Etno zona;** locirana je na proplanku na krajnjem istoku plana. Može biti namena koja zbog svog položaja na raskršću puteva, na neki način, uvodi posetioca u karakter života na Goliji. Uslovi kao kod Zone 1. Ispitati mogućnost kombinovanja ove zone sa manjom zonom Vikend stanovanja.

ZONA 3, SEVEROISTOK – ŠEREMETOVICA-ČESTA VRELA

Prostor zahvaćen od prevoja Šeremetovica do proplanka Česta vrela se može nazvati sekundarnim turističkim centrom ove Turističke celine. Karakter turističke ponude je više okrenut letnjem turizmu i to klasičnom turizmu, povremenom

- vikend stanovanju, kamperskom turizmu i turizmu u edukativne svrhe. Zbog blizine Crnog vrha (1795m) ova lokacija ima i funkciju sekundarnog skijaškog punkta.

Zastupljene su namene:

- **Hotel;** Program i uslovi su isti kao za hotel u Zoni 1, međutim karakter ovog hotela je više okrenut ka letnjem korišćenju, sportskim aktivnostima i kao centar zabavnog života šireg okruženja (vikend naselja). Kapacitet hotela je 200 ležajeva. U neposrednoj blizini hotela nalazi se zona sportskih aktivnosti (tereni za raznes portove) i destinacijski parking. Obavezna izrada urbanističkog projekta.
- **Pansionsko-apartmanski smeštaj;** na lokaciji česta Vrela pansionski smeštaj predstavlja dopunu turističkih sadržaja i nalazi se na nekoliko manjih lokacija. Uslovi su isti kao i za Zonu 1. Obavezna izrada Urbanističkih projekata. Na lokaciji Šeremetovica, na proplanku između grupacija četinarskih šuma, predviđeno je smeštanje pansionsko-apartmanskog sadržaja specifičnog karaktera direktno vezanog za prirodu, kao što je: Planinarski dom, Lovački dom, ili slično.
- **Centarne delatnosti;** zona centralnih delatnosti, locirana je uz glavni put ka Turističkoj celini Vrhovi-Odvraćenica, na mestu raskršća ka turističkom punktu česta vrela. Uslovi su isti kao kod Zone 1.
- **Vikend stanovanje;** u ovoj zoni vikend stanovanje je već začeto i predviđa se njegov dalji razvoj u skladu sa Planom. Vikend površine se predviđaju u formi enklava,

grozdastog tipa, sa slobodnim površinama između njih. Vikend površine su locirane na proplancima, tako da ne ugrožavaju postojeće šume. Uslovi za uređenje izgradnju su isti kao kod Zone 1, s tim da se u procesu izrade Plana, kapacitet zona vikend stanovanja na čestim vrelima ograniči na maksimalni broj od 150 kuća kako ne bi došlo do prenaseljavanja zone. Preporuka je da se rade Urbanistički projekti većih grupacija sa integralnim rešenjem saobraćaja.

- **Kamp;** realizacija ovog sadržaja je moguća u formi letnjeg Auto-kampa ili kampa sa kućicama (kamp-prikolicama) koje se mogu koristiti i leti i zimi. Izgradnja pomoćnih sadržaja (recepција, manji restoran, toaleti i sl.) se vrši u organizaciji više manjih objekata tradicionalnog arhitektonskog izraza. U neposrednoj blizini kampa lociran je prostor za sportske aktivnosti. Obavezna je izrada Urbanističkog projekta celog kampa.
- **Edukativni centar;** je centar za odmor, rekreaciju i edukaciju mladih (tipa Petnice kod Valjeva). Programom su date dve alternativne lokacije za Edukativni centar. U toku izrade Plana potrebno je definisati tačne potrebe i uslove za izgradnju centra i na osnovu tih zahteva odabrati odgovarajuću lokaciju. Obavezna je izrada Urbanističkog projekta celog centra.
- **Ski plato;** kao i kod Zone 1, na mestu završetka budućih ski-staza i žičara, predviđa se formiranje slobodnog prostora za aktivnosti na snegu. Uslovi su isti kao i za slobodni prostor u zoni 1. Letnje korišćenje ovog prostora je za potrebe otvorenih sportova.

Okosnicu saobraćaja u okviru Turističke celine Šeremetovica – Kutu - Plešin čine regionalni putevi Duga Poljana - Plešin i Novi Pazar - Studenica (na pravcu sever jug) i lokalni put Kutu - Odvračenica (na pravcu istok zapad). Predviđena je dobra saobraćajna povezanost sa, pre svega, Turističkom celinom (baznim područjem) Vrhovi-Odvračenica, ali posredno i sa ostalim Turističkim celinama - planiranim Turističkim putem.

Sve ostale veze u okviru celine se ostvaruju lokalnim putevima, uglavnom po postojećim trasama.

Pešački, planinarski, biciklistički, skijaški i ostali alternativni vidovi saobraćaja su veoma važna komponenta obogaćivanja turističke ponude celog Planinskog rizorta Golija.

Preliminarni kapaciteti turističkih i stambenih sadržaja su:

Namena	Zona 1 broj ležaja	Zona 2 broj ležaja	Zona 3 broj ležaja	UKU-PNO broj ležaja
Hotelski smeštaj	250	-	200	450
Pansioniski smeštaj	680	-	250	930
Vikend stanovanje	ne više od 30 kuća 120		ne više od 150 kuća 600	720
Seosko stanovanje	procena 30 kuća 120	proc. 50 kuća 200	-	320
UKUPNO	1170	200	1050	2420

Ukupan broj ležajeva/stanovnika od 2420 se odnosi na osnovne turističko stambene funkcije. Ostatak do eventualnog broja od 3000 ležajeva/stanovnika će popuniti namene: Centralni sadržaji, etno zona, kamp, centar Parka prirode, edukativni centar i sl. Navedeni kapaciteti su

preliminarni, proistekli iz koncepta rešenja Programa plana, i treba ih proveriti i doraditi kroz izradu Plana

3.3. SAOBRAĆAJNO REŠENJE

Planirana putna mreža

Prostornim planom Golije predviđen je razvoj turističkih sadržaja na lokacijama: Bele Vode - Dajići, Golijska reka, Vrhovi-Odvračenica i Šeremetovica-Kutu-Plešin koji u postojećem stanju nemaju adekvatan saobraćajni pristup. Prostornim planom se predviđa izgradnja delova putne mreže kojim bi se pomenuta tri turistička lokaliteta saobraćajno povezala, međusobno a i sa širim okruženjem generalno.

Planirani sistem turističkih centara povezan je međusobno, ali i sa drugim naseljima na području putevima, skijalištem (žičarama koje se koriste i u letnjem periodu), sistemom pešačkih, izletničkih, biciklističkih staza i dr.

Planiranom putnom mrežom ostvaren je kontinuitet u kretanju mrežom magistralnih, regionalnih i lokalnih puteva unutar područja, kao i kontinuitet u tranzitnim vezama sa susednim opštinama i šire.

Magistralni putevi M 22 i M 8 će i u budućnosti biti ključni putni pravci preko koga će se planiranim turističkim lokalitetima na planini Golija pristupati. Navedeni magistralni putevi se zadržavaju na postojećim trasama sa potrebnom periodičnom revitalizacijom i modernizacijom tehničko-eksploatacionih karakteristika.

Prostornim planom Republike Srbije na trasi postojećeg magistralnog puta M 21.1 planira se izgradnja autoputa E-763

(Beograd-Južni Jadran) koji predstavlja deo Panevropskih multimodalnih transportnih koridora, odnosno TEN-T mreže i jedan od dva paralelna evropska autoputska pravca koji treba da povežu srednju (od Budimpešte) sa južnom Evropom (Italija).

Izgradnja autoputa E-763 (Beograd-Južni Jadran) čija trasa je u Generalnom projektu autoputa pozicionirana uz samu zapadnu granicu Parka prirode Golija će u mnogome doprineti otvaranju područja i procesu turistifikacije područja Golije.

Okosnicu putne mreže kojom će se izvršiti povezivanje naselja i lokaliteta Bele Vode - Dajići, Golijaska reka, Vrhovi - Odvraćenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin čine postojeći i Prostornim planom Golije planirani regionalni putevi, i to:

- Put R 233 koji se od Gornjeg Graca produžava do Belih Voda, odnosno do puta R 272, sa alternativnim pravcem preko Kulizinog sela do Belih Voda.

- Put R 234 (Raška - Kuti) koji se od Plešina produžava do Ljudske reke odnosno do ukrštanja sa magistralnim putem M 8.

- Regionalni put R 234a (Pridvorica - Kuzmičko Polje - Grot): Pridvorica, Trnjak, Devići, Koritnik (ukrštanje sa putem R 233), Ostatija, Odvraćenica, Kuzmičko polje, Grot.

- Regionalni put R 234b (Studenica-Kuti): Studenica, Rudno (ukrštanje sa putem R 233), Biničko Polje, Kuti (spajanje sa putem R 234).

Regionalnim putem R 233 na deonici Bele Vode - Brusnik - Koritnik i putem R 234 na deonici Koritnik - Ostatija - Crna Reka - Odvraćenica povezuju se turističke celine Bele Vode - Dajići i Vrhovi - Odvraćenica. Preko lokalnog puta Odvraćenica - Šeremetovica povezuju se turističke celine Vrhovi - Odvraćenica i Šeremetovica - Kuti - Plešin.

Prostornim planom Golije planirana je i mreža lokalnih puteva koja takođe treba da upotpuni saobraćajnu povezanost naselja na Goliji. Delovi te mreže koji imaju ključnu ulogu u međusobnom povezivanju predmetnih turističkih celina su sledeći:

- Hajdučka voda - Žarovi - Karalići - južno od kote 1344 - kroz Stojeće - istočno Alijino brdo - Čaprići - Saričke livade - Kolečnica - Vodice - Golijen - do raskršća sa planiranim regionalnim putem R234A (isod Debela kosa, severno Vlaški most 2 km) - 23,7 km.

- Kuzmičko polje (Odvraćenica) - južno od Kule - južno od Muhovice ka Ravnoj Gori - severno od Koznika - Loboder - južno od Đonova polja ka Kulini - južno od Jankovog kamena - Južno od Prekog brda - preko Kolena, južno od Bojevog brda - severno od Kljuna do raskršća sa planiranim regionalnim putem R272 u Osmanjača - 23,85 km.

- Pašajlića Do - Banjska - 4,30 km.

- Višnjičko brdo - LJubivoda - Miloševa voda - Rabote-Neškovići - 10,21 km.

- Kuti - Šeremetovica - Miloševa voda (Rabote) - 4,42 km.

Izgradnjom delova navedenih regionalnih i lokalnih puteva ovaj prostor se stavlja u mnogo bolju saobraćajnu poziciju i time podiže atraktivnost za ostale (državne i/ili privatne) investicije u turistički vrednosni lanac Golije.

Izletničke staze

Planira se formiranje diferencirane mreže izletničkih staza, pešačkih, jahačkih i biciklističkih, za kretanje pešaka, zaprega (kočije), jahača i planinskih biciklista, a u funkciji prezentacije ambijentalnih, prirodnih i kulturnih vrednosti Parka prirode i rekreacije. Cilj formiranja mreže izletničkih staza je razdvajanje pešačkog od motornog saobraćaja na celom prostoru Parka prirode, u naseljima, turističkim centrima i prostorima

namenjenih rekreaciji. Ovaj vid saobraćajne infrastrukture povećava efikasnost i nivo usluge saobraćajno-transportnog sistema, smanjenjem negativnih uticaja saobraćaja na ostale naseljske funkcije i životnu sredinu kroz povećanje bezbednosti i obezbeđenje optimalnih uslova za razvoj turizma i ostalih aktivnosti.

Izletničke staze će se graditi kao grebenske, panoramske, dolinske, duž rečnih tokova i vezne, gde god je to moguće na trasama postojećih poljskih i šumskih puteva i staza, kroz celo područje.

U profilu lokalnog puta koji spaja lokalitete Golijska Reka, Vrhovi - Odvraćenica i Šeremetovica planira se izgradnja biciklističke staze.

Uz sve izletničke staze potrebno je izgraditi odmorišta i vidikovce za predah posetilaca i izletnika, prihvatna skloništa za predah i sklanjanje u slučaju prirodnih nepogoda sa nadstrešnicama i zaklonima za ljude i konje, lokacije sa uređenim prostorom za piknike, po mogućstvu u blizini seoskih domaćinstava.

Parkirališta i autokampovi

Parkiranje putničkih vozila i autobusa, obavezno je rešavati uz objekte na pripadajućim parcelama, prema zahtevima koji proističu iz namene objekata, a u skladu sa važećim standardima i normativima. Za turističke kapacitete u privatnim objektima (tip seoskog turizma) zahteve za parkiranjem je obavezno rešavati na pripadajućoj parceli.

Kapacitete za parkiranje putničkih vozila i autobusa, ako je to moguće, potrebno je organizovati na pristupima i pored lokaliteta sa zaštićenim prirodnim i kulturnim dobrima, a prema uslovima zaštite i važećim standardima i normativima, kojima

bi se određivao dozvoljeni broj korisnika i posetilaca.

U naseljima koja su skijaški centri ili su u graničnom području Parka prirode, potrebno je organizovati tzv. „park and ride“ parkirališta. Navedena parkirališta podrazumevaju da su to lokacije na kojima se ostavlja vozilo, a dalji prevoz kroz Park prirode se organizuje kao javni putnički prevoz autobusima, minibusevima, kombi vozilima, džipovima i sl.

Kapacitete za autokampove trajnog ili sezonskog karaktera potrebno je organizovati u svim turističkim, odnosno, razvojnim centrima. Ovim Planom obezbeđuju se lokacije za autokampove u turističkim celinama Vrhovi-Odvraćenica i Šeremetovica-Kuti-Plešin. Lokacije za autokampove je potrebno infrastrukturno opremiti (pristupne saobraćajnice, električna energija, vodovod, kanalizacija i sl). Na lokacijama odabranim za izgradnju autokampova neophodno je planirati objekte sa: zajedničkim prostorijama, sanitarnim čvorom i manjim trgovinskim objektom.

Normativi za proračun potrebnog broja parking mesta

Namena	1 parking mesto na:
Stanovanje	1 stan
Hotel (prema kategoriji)	2-10 kreveta + 1 p.m. za autobuse na 30 kreveta
Hotel (apartmanskog tipa)	2 apartmana
Dom zdravlja, ambulanta, apoteka	35 m² BRGP
škole	1 učionica
Banke	50 m² BRGP
Poslovanje i administracija	70 m² BRGP
Pošte	40-60 m² BRGP
Tržni centri	55 m² BRGP
Restorani i kafane	4-8 stolica

Sportski objekti	10-14 gledalaca
Biskop, dom kulture	5-10 sedišta
Proizvodno-prerađivački objekti	8 zaposlenih

Saobraćajni objekti i prateći putni objekti

Izgradnja autobuskih stanica, namenjenih za međumesni i međugradski saobraćaj, planira se u Belim Vodama i na Odvraćenici.

Izgradnja putnih baza za redovno i zimsko održavanje puteva, predviđa se na sledećim lokacijama: Bele Vode, Odvraćenica i Crni vrh-Česta vrela.

Servisi za putnička vozila i autobuse mogu se realizovati u svim razvojnim centrima i naseljima, gde se za to ukaže potreba i interes, što će se razrađivati urbanističkim planovima nižeg reda.

Izgradnja ovih vrsta objekata je uslovljena pouzdanom zaštitom zemljišta, površinskih i podzemnih voda. Mere zaštite je potrebno bliže utvrditi analizom tj. procenom uticaja na životnu sredinu, a prema važećoj zakonskoj regulativi.

Vazdušni saobraćaj

Prostornim Planom Republike Srbije planira se intenzivan razvoj i izgradnja srednjih i manjih aerodroma osposobljenih za prihvata i otpremu manjih savremenih aviona namenjenih za poslovna i turistička putovanja u lokalnom saobraćaju, za obavljanje sportskih delatnosti, aerodroma namenjenih poljoprivrednoj avijaciji, kao i korišćenje vojnih aerodroma za civilni saobraćaj u funkciji unapređenja i turističkog razvoja područja. Na opštini Ivanjica, u zoni

Međurečja severno od lokaliteta Bele Vode - Dajići, planirana je izgradnja manjeg aerodroma za turistička i sportska putovanja u lokalnom saobraćaju, a u neposrednoj blizini područja, na opštini Sjenica, u Dubinju, postojeći vojni aerodrom se planira za korišćenje i u civilne svrhe.

Na sledećim lokacijama planiraju se heliodromi: Bele Vode i Vrhovi-Odvraćenica, kao i na skijalištima i drugim rekreativnim površinama, saglasno posebnim propisima.

3.4. OČUVANJE I UNAPREĐENJE KARAKTERA KULTURNOG PREDELA (ZAŠTITA I UNAPREĐENJE PRIRODNIH I KULTURNIH VREDNOSTI)

Kontekst

Predeo Golije pripada kategoriji kulturnih predela čija je vrednost, odnosno kvalitet kojim se upravlja, u identitetu, diverzitetu, kontekstu, vezom sa prošlošću, prirodnom i kulturnom nasleđu, biodiverzitetu, i konačno **karakteru kao identitetu.**

Ovim predelom dominiraju šumski ekosistemi (51%) koji su povezani u jedinstvenu matricu u kojoj se smenjuju pašnjaci i vodotokovi, njive i livade, kao i naselja pretežno razbijenog tipa. Danas, staništa livada, pašnjaka i rudina kao „**otvoreni**“ elementi strukture predela Parka prirode Golija obuhvataju oko 47% teritorije. To su staništa reliktnih, endemičnih vrsta, glacijalnih relikata, prirodnih retkosti, biljaka sa Crvene liste i vrsta od međunarodnog značaja. Otvoreni i poluotvoreni elementi predela su staništa 60 vrsta ptica koje naseljavaju ovaj predeo.

Predeo Golije je proglašen za Rezervat biosfere „Golija - Studenica“, kao prvi

rezervat takvog tipa u Srbiji, i deo je međunarodne mreže objekata zaštite prirode što uslovljava njegov budući razvoj.

Bez obzira na visok nivo specijskog, ekosistemskog i predeoneog diverziteta vrednost ovih predela se održava i unapređuje razvojem „**održivog turizma**“¹ koji se bazira na principima održivog razvoja. Dakle, zaštita prirode je promenila svoj stav i **označila kulturne predele kao nosioce "biodiverziteta" i "predeone estetike"** kroz:

- **očuvanje i unapređenje karakteristične strukture predela predeonog i biološkog diveziteta** (očuvanje karakterističnog predeonog obrasca, **odnosa izgrađenog i otvorenog prostora**; podsticanje tradicionalnih, održivih oblika korišćenja i obrade zemljišta; regulaciju načina izgradnje i uređivanja prostora u skladu sa karakterom; sprečavanje i sankcionisanje nelegalne i nekontrolisane izgradnje i ograničavanje širenja naselja).
- **unapređenje i očuvanje slike predela** (podrazumeva očuvanje ključnih karakteristika slike predela: **odnos kulturnih i prirodnih elemenata u strukturi predela** (morfologija terena, vodotokovi, šume, živice, zasadi), očuvanje karakteristične predeone harmoničnosti, kontrastnosti, proporcionalnosti, raznolikosti slike predela).
- **afirmaciju i promociju kulturnog nasleđa predela očuvanjem, unapređenjem, adekvatnim korišćenjem i povezivanjem u kulturne lokalne mreže kao dela nacionalnih i internacionalnih mreža** (podrazumeva identifikaciju i revalorizaciju kulturnih - vrednosti i njihovo stavljanje pod određeni režim zaštite; prezentaciju objekata i celina od kulturnog i istorijskog značaja uz preduzimanje

neophodnih mera za uređivanje njihove okoline usklađeno sa merama zaštite predela; odgovarajuću organizaciju, razvoj rekreativno-edukativnih programa kojima se afirmišu vrednosti pojedinih područja).

- **afirmaciju i promociju postojećih i kreiranje novih lokalnih „ikona“ - prirodnih i građenih repera, simbola u kulturnom predelu, očuvanjem, unapređenjem, adekvatnim korišćenjem i povezivanjem u rekreativno-turističke mreže:** podrazumeva identifikaciju i valorizaciju karakterističnih lokalnih „ikona“ prirodnih i građenih repera i simbola u predelu i definisanje smernica za uređivanje i građenje u cilju zaštite i očuvanje karakteristične slike ovih predela

Konflikti

S obzirom na planirane osnovne namene prostora: Stanovanje (ruralno, seosko stanovanje i povremeno, vikend stanovanje); Turizam (širok spektar smeštajnih kapaciteta, usluga i pratećih sadržaja); Centralni sadržaji (funkcije javnog i uslužnog) karaktera, šumske i poljoprivredne površine; Skijališta; Zaštita prirode; Saobraćajne i komunalne površine, očekuju se **konflikti u prostoru** koji dovode do gubljenja identiteta, biodiverziteta na svim nivoima kao i sistema veza u kulturnom predelu Golije.

Koncepcija

Opređenjenje budućeg planskog razvoja za očuvanjem identiteta predela u **Planinskom rizortu “Golija”** treba uskladiti sa **karakterom predela**. Potrebno je uraditi lokalne **Studije karaktera predela** u kom se nalazi Planinski rizort “Golija” a u kom se

planira „razvoj turizma, sa ambicijom da pokrije i letnje i zimske turističke potrebe". Neophodno je uraditi inetrpretaciju predela i procenu izdvojenih kataktera predela za potrebe turističkog razvoja Rezervata biosfere „Golija - Studenica".

Polazne osnove za izradu lokalne Studije karaktera podela za planinski rizort Golija

U skladu sa smernicama za planiranje, upravljanje i zaštitu predela koje su date u Prostornom planu posebne namene za Park prirode "Golija", interpretirane su lokacije koje su deo turističkog rizorta Golija (Vrhovi-Odvraćenice, Golijska Reka, Šeremetovica-Kuti-Plešin i Dajići) a na osnovu rekognosciranja satelitskih snimaka koji su korišćeni za potrebe izrade plana.

- Lokacija centralne turističke celine skijaškog rizorta **Vrhovi-Odvraćenice** se nalazi na **grebenu planine u kompleksu tipova biotopa šuma i kompleksu tipova biotopa livada i pašnjaka**.
- Turistička celina **Šeremetovica-Kuti-Plešin** je planirana kao višenamenski turistički, šumarski, naučno-obrazovni i rekreativni centar Parka prirode i nalazi se u „**otvorenom predelu**" u kompleksu tipova biotopa livada i pašnjaka kao i kompleksu tipova otvorenih biotopa sa pojedinačnim stablima i šumarcima.
- Turistička celina **Golijska Reka** pripada kompleksu **fragilnih ekosistema i to u okviru tipova biotopa tekućih voda koji se nalazi u matrici šumskih biotopa na čijem vrhu, ispod Jankovog kamena, se prostiru biotopi pašnjaka i livada**.
- Turistička celina **Dajići**, sa centrom zajednice sela se nalazi na **otvorenom delu kulturnog predela Golije, u kompleksu tipova biotopa livada i pašnjaka i otvorenih biotopa sa pojedinačnim stablima i šumarcima**

Na osnovu prethodnog prikaza raznovrsnosti kompleksa tipova biotopa lokacija planinskog rizorta Golija predstavlja predeo sa **jasnim integritetom i jedinstvenim karakterom**, odnosno jedinstvenom matricom šuma u kojoj su fragmentalno raspoređeni „**otvoreni**" **elementi predela**: livade, pašnjaci, manje poljoprivredne površine, vodotokovi i tresave, kao i naselja razbijenog tipa.

Veoma razvijena mreža biotopa govori o predeono - ekološki i esteteski vrednim delovima karaktera ovog predela pa se generalne planske smernice odnose na:

- Zadržavanje karakterističnog **odnosa otvorenih i zatvorenih, tamnih i svetlih površina kao i podsticanje postojećih linijskih struktura u slici kulturnog predela Golije**. Akcenat je na „senzibilnom" opterećenju otvorenih delova predela koji su nosioci genetskog, specijskog i ekosistemskog diverziteta (najveći broj endmičnih, reliktnih vrsta kao i vrsta sa međunarodne crvene liste).
- Sprečavanje fragmentacije predeonih elementa kao staništa i nosioca biodiverziteta (ex sity i in sity) -
- Omogućavanje funkcionisanja koridora i povezanosti predeonih elemenata (identifikacija mogućnosti uspostavljanja **ekoloških mreža** (Natura 2000, EMERALD) duž postojećih i planiranih saobraćajnica, turističkih i rekreativnih staza, kao i **kulturnih staza**
- Obezbeđenje **heterogenosti strukture predela** (predeonih elemenata male razmere) i strukture ivica predeonih elemenata koja odgovara kulturnim elementima predela (razuđene i kaskadne ivice šuma).
- Uređivanje pojedinih lokaliteta za ekološki senzitivno korišćenje i prezentaciju prirodnih i kulturnih vrednosti u edukativno-turističke svrhe

(Tipične predstavnike biotopa kao što su livade i pašnjaci u delu **Česnih vrela i ispod Jankovog kamena**).

- Podsticanje **tradicionalnih i autohtonih oblika korišćenja prostora** kojima se čuva biodiverzitet (tradicionalna poljoprivreda, seoski i eko -turizam - ekstenzivno obrđivane male parcele sa živicama na suvim staništima);
- Obebeđenje **prirodne dinamike tekućih vode** koja stvara abrazione i taložne obale, zone različite jačine strujnica vode kao i zone mirnih virova (Moravica, Golijska reka) i sprečavanje izgradnje pregrada i veštačkih jezera;
- **Unapređenje i afirmaciju vrednosti predela Golije razvojem lokalnih sistema ekoloških, kulturnih, rekreativnih mreža.** Povezivanje prostora posebnih prirodnih, kulturno istorijskih i estetskih vrednosti razvojem turističko-rekreativnih putanja na lokalnom nivou;
- **Opterećivanje već opterećenih delova predela izgradnjom**
- **Očuvanje i kreiranje pozitivnog arhitektonskog identiteta naselja** kroz novo građenje usklađeno sa karakteristikama prirodnog predela i afirmacijom autohtonih obrazaca građenja. Zadržavanje tradicionalnog načina uređenja seoskih dvorišta, voćnjaka i poljoprivrednih površina u okruženju sela;
- **Zaustavljanje propadanja postojećeg građevinskog fonda** u prostorima depopulacije razvojem novih ekonomski važnih funkcija (rekreativno korišćenje, kulturni, ruralni i eko-turizam) koje donose društvene i ekonomske benefite lokalnim zajednicama i time posredno omogućavaju održivost ruralnih naselja;
- **Podsticanje alternativnog korišćenja** umesto novog građenja vikend naselja;

- Uređivanje i adekvatno plansko korišćenje javnih prostora kao **fokalnih tačaka identiteta (prirodnih i kulturnih)** i društvenog života na planiranim lokacijama kao prostori koji treba da omoguće okupljanje, druženje;
- U vikend naseljima je potrebno sačuvati karakter visokoplaninskog područja i tradicionalne slike okruženja naselja. **Formiranje parkovskog zelenila sa unošenjem alohtonih vrsta drveća i podražavanje naseljskog zelenila bila bi velika greška u ovim već prirodno slikovitim predelima;**
- Uređivanje visoko kvalitetnih javnih prostora koji bi omogućili povezivanje prirodnih i kulturnih vrednosti u naselju i stvaranje prepoznatljivog i celovitog ambijenta i tako doprineli ukupnoj estetskoj vrednosti naselja (Dajići i novo formirana turistička naselja kao i seoska naselja).

Lokalna studija karaktera predela

Evropskim konceptom razvoja i zaštite kulturnih predela **Studija lokalnog karaktera predela** se ugrađuje u **planove (projekte) nižeg reda** i obezbeđuje da se :

- utvrde predeoni elementi kao staništa i nosioci biodiverziteta (fragilni ekosistemi), kao i koridori na lokalnom nivou;
- utvrdi struktura predela na nivou turističkih celina (odnos otvorenih i zatvorenih površina) kao i strukture ivica predeonih elemenata (što je veoma važno za infrastrukturne koridore - puteve, telekomunikacione mreže kao i ski staze...);
- utvrde najvredniji primeri kulturnog i prirodnog nasleđa i u skladu sa uslovima Zavoda za zaštitu kulturno - istorijske baštine stave u adekvatnu funkciju ili zaštite - arheološki lokaliteti, crkve i spomenici;

- identifikuju karakteristične lokalne „ikone“, prirodnih i građenih simbola predela i stave u sistem kulturnih i prirodnih mreža;
definišu **metode i postupke učešća lokalnih zajednica** u procese procene, odnosno vrednovanja kulturnih i prirodnih vrednosti predela u kome žive, i ukazuje na mogućnost njihovog učešća u **razvoju turizma i promociji identiteta predela**;
definišu pravila dizajna posebnih vrsta gradnje, lociranje telekomunikacionih mreža i lociranja vetrenjača i solarnih enegetskih jedinica;
formira informaciona osnova za procene uticaja.

3.5. ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

Prema uslovima Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Kraljevo, na teritoriji Programa se nalaze sledeća dobra:

1. Plešin, zaselak Donji Perovići, lok. Crkva i grčko groblje
Na prostoru starog kulturnog mesta podignuta je crkva. Oko crkve su raspoređeni nadgrobni spomenici.
2. Plešin, zaselak Žari, lok. Crkvice. Ostaci crkve se naziru u konfiguraciji tla.
3. Plešin, zaselak Žari, lok. Selište.
Na padini brda ispod ostatka crkve naziru se ostaci nekoliko stambenih objekata.
4. Odvračenica, lok. Duvarine-Mirovske livade.
Na površini terena uočeni su tragovi suhozida iz srednjeg veka.
5. Odvračenica, lok. Kula.
Na uzvišenju prema Kuzmičkom polju očuvan je kamen granica između Kraljevine Srbije i Osmanlijskog carstva.

6. Golijska Reka, tri stambena objekta izgrađena u periodu između dva rata. Objekte treba obnoviti i sačuvati im odlike gradnje.
7. Bele Vode, šumska kuća koja je objekat istog tipa gradnje kao i kuće u Golijskoj Reci.
Dobar primer konzervacije i revitalizacije objekata sa spomeničkim svojstvima.

3.6. REŠENJE INFRASTRUKTURNIH SISTEMA

3.6.1. VODOSNABDEVANJE Golijska reka

Za ovu lokaciju, koja već ima postojeće sadržaje planinskog turizma, postoje dve kategorije potrošača:

- domaćinstva (seoska) sa normom potrošnje vode od 120 l / dan
- turistički objekti sa normom potrošnje vode od 200 l / dan

Izvorište mesnog vodovoda područja Golijska reka mora biti ispitano, kaptirano i zaštićeno od zagađenja uspostavljanjem zone neposredne zaštite izvorišta.

Koncept i rešenje vodovodne mreže za budući planski period sa osnovnim tehničkim elementima i dispozicijama mreže, utvrdiće se Generalnim projektom vodosnabdevanja uz prethodnu izradu Vodoprivredne osnove parka prirode Golija, kao i posebnim projektima, tehničkom dokumentacijom za vodovodnu mrežu predmetnog područja.

Vrhovi-Odvračenica

Prioritetna aktivnost u vodosnabdevanju ovog područja, kao i kompletnog područja Prostornog plana Golija, jeste izrada Generalnog projekta

vodosnabdevanja za područje Golije uz prethodnu izradu Vodoprivredne osnove za ovo područje Plana.

Ovim Generalnim projektom utvrdiće se:

- koncept buduće vodovodne mreže i objekata na njoj za područje plana, a samim tim i za predmetno područje
- postojeće stanje vodosnabdevanja i mere za rekonstrukciju postojećih objekata vodovodne mreže
- rešenje vodovodne mreže za predmetno područje "Vrhovi - Odvračenica", kao deo generalnog rešenja područja Plana Golije

Dakle, može se pouzdano zaključiti da bez prethodne izrade Vodoprivredne osnove Golije i Generalnog rešenja vodosnabdevanja tog područja, koje će se ugraditi u urbanistički dokument za predmetno područje, nije moguće dovršiti urbanističku dokumentaciju.

Na ovom nivou planiranja nije moguće dati čak ni grubu procenu koštanja izgradnje vodovodne mreže i objekata za ovo područje.

Šeremetovica-Kuti-Plešin

Područje Šeremetovica - Kuti - Plešin je jako razučeno i sa malom naseljenošću i dok se ne uradi Generalni projekt Golije, nije moguće dati ni orijentacioni odogovor o konceptu vodovodne mreže predmetnog područja. Pre toga je neophodna izrada Vodoprivredne osnove parka prirode Golije.

Iz istog razloga nije moguće dati ni orijentacionu procenu koštanja vodovodne mreže i objekata za predmetno područje.

Bele Vode-Dajići

Uslov za kompletnu izradu urbanističke dokumentacije područja Dajići je izrada Generalnog rešenja vodosnabdevanja parka prirode Golija koji će obuhvatiti i ovo područje. Konceptualna rešenja iz ovog projekta ugradiće se u urbanistički plan područja Dajići. Orijentaciona cena koštanja vodovodne mreže i objekata za ovo područje nije moguće na ovom nivou planiranja.

3.6.2. ODVOĐENJE OTPADNIH VODA Golijaska Reka

Generalni projekt kanalizacije područja parka prirode Golija, je osnova za izradu kanalizacione mreže za urbanističku dokumentaciju. Neophodno je da se postojeća kanalizaciona mreža integriše u planiranu i na jednom mestu predvidi izliv u recipijent - Golijisku reku, uz prethodni tretman u postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda.

Treba naglasiti da prečišćavanje uoptrebljenih voda mora da ima i terciarnu fazu biološkog prečišćavanja.

Kapacitet postrojenja ili uređaja za prečišćavanje otpadnih voda odrediće se prema maksimalnoj dnevnoj potrošnji vode, a kanalizaciona mreža prema maksimalnoj časovnoj potrošnji.

Vrhovi-Odvračenica

Planiranje i izgradnja kanalizacione mreže za upotrebljene vode je od izuzetne važnosti obzirom da je područje u zoni izvorišta od regionalnog i nacionalnog značaja.

I ovde se konstatuje, kao i u poglavlju za vodosnabdevanje, da je neophodna izrada Generalnog projekta kanalisanja područja

Plana Golije, uz prethodno urađenu Vodoprivrednu osnovu Golije, kojom bi se između ostalog odredilo sledeće:

- postojeće stanje kanalisnosti
- sistem kanisanja koji će svakako biti separacionog tipa
- način evakuacije upotrebljenih voda
- predlog prečišćavanja upotrebljenih voda sa uslovima evakuacije u recipijente
- sistem postrojenja za tretman i prečišćavanje upotrebljenih voda (decentralizovan sistem)

Decentralizovan, razbijen sistem postrojenja i uređaja za prečišćavanje područja Vrhovi - Odvračenica imao bi nekoliko manjih uređaja - postrojenja za tretman i prečišćavanje upotrebljenih voda, i bili bi locirani u dolinama lokalnih vodotoka.

Glavne prijemnike za upotrebljene vode treba locirati u javnom zemljištu, putevima i dolinama reka i potoka.

Decentralizovan sistem se projektuje najčešće za retko naseljena područja i ona područja koja su ekološki osetljiva, što ide u prilog boljoj zaštiti vodotoka. Prednost ovog decentralizovanog sistema za područje Vrhovi - Odvračenica je u tome što omogućava fazno planiranje i građenje, a time i finansiranje. Tek nakon izrade Generalnog projekta kanisanja moguće je dati orijentacionu cenu koštanja kanalizacione mreže i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

Šeremetovica-Kuti-Plešin

Kao i za druge rizorte tako i za ovaj neophodna je izrada Generalnog projekta kanisanja područja prostornih plana Golije, uz prethodnu izradu Vodoprivredne osnove. Generalni projekat kanisanja da će koncept

rešenja kanisanja ovog područja, koji bi se onda ugradio u urbanističku dokumentaciju. I za ovo područje biće karakterističan decentralizovan sistem postrojenja za prečišćavanje upotrebljenih voda.

Prema topografiji terena predmetnog područja može se zaključiti da će se predvideti dva uređaja za prečišćavanje upotrebljenih voda, jedan na Plešinskoj reci, na granici područja koje se urbanizuje i drugi, manji na potoku česta vrela.

Bele Vode-Dajići

Koncept rešenja kanalizacione mreže područja Dajići ustanovljen Generalnim rešenjem kanisanja parka prirode Golija ugradiće se u urbanističku dokumentaciju i tada će biti moguće dati ustanoviti orijentacionu cenu ove planirane infrastrukturne mreže.

3.6.3. ELEKTROSABDEVANJE

Za snabdevanje električnom energijom područja Parka prirode "Golija" potrebna je izrada Studije perspektivnog razvoja ED mreže na tom području.

U ovom momentu bez obzira na Studiju potrebno je povećati snagu drugog transformatora u TS 110/35kV "Ivanjica" sa 20MVA na 31,5MVA, povećati snagu drugog transformatora u TS 110/35kV "Raška" sa 20MVA na 31,5MVA, izgraditi dalekovod 110kV "Kraljevo 1 - Raška". Dalekovod je dvostruki.

Ukoliko Studija pokaže da dve planirane TS 110/x kV na tom prostoru imaju transformaciju 110/35kV, tada će se u okviru pojedinih turističkih celina graditi TS 35/10kV i TS 10/0,4kV sa odgovarajućom mrežom 35kV, 10kV, 1kV.

Ukoliko studija pokaže da dve planirane TS 110/x kV na tom prostoru imaju transformaciju 110/20kV (10 kV), tada će se u turističkim celinama graditi samo TS 20/0,4kV ili 10/0,4 koje će sa TS 110/20kV (10kV) biti povezane dalekovodima 20kV ili 10kV, a u turističkim celinama gradiće se TS 20/0,4kV sa kablovskom mrežom 20kV i 1kV.

Ovo su dva potpuno različita koncepta tako da pre izrade nacrtu plana mora da bude završena i usvojena navedena Studija.

3.6.4. TELEKOMUNIKACIJE

Izgradnja multiservisnih čvorova (MSAN) u sve četiri turističke celine planinskog rizorta “Golija”. Imajući u vidu karakter područja, za smeštaj (MSAN) potrebno je obezbediti u okviru planiranih objekata prostoriju za smeštaj opreme.

Maksimalno udaljenje najudaljenijeg pretplatnika o MSAN-a postavljenog u središtu područja ne sme preći 1km. Kroz dalju razradu odrediće se tačan broj MSAN po turističkim celinama.

Povezivanje MSAN-ova na mrežu Telekoma biće izvršeno preko optičkih kablova Raška-Kuti; Šaronje-Odvraćenica; Ivanjica-Dajići-Golijaska Reka, koji je planiran u Telekomu.

Izgradnja nove kablovske pristupne mreže sa pretplatničkom petljom do 1km od bakarnih parica, i mogućnošću uvođenja optičkog kabla između MSAN-a i objekta korisnika. Koncentracija novo izgrađene pristupne mreže bi bila u prostoriji MSAN-a.

Postoji mogućnost da operateri postave neku baznu stanicu za mobilnu telefoniju ili bežični pristup tehnologijama

CDMA, LLMAH i CPL na području planinskog rizorta Golija.

Plan Telekoma je da perspektivno kroz područje planinskog rizorta Golija položi optički kabl Raška-Trnava-Kuti - Šeremetovica - Odvraćenica - Golijaska Reka - Dajići - Ivanjica, kao i privodne optičke kablove Bele vode-Koškovo-Muhovo-Svilanovo-RBS Golija (Kula 1674m) i Šaronje-Svilanovo-RBS Golija.

U okviru turističkih celina planira se izgradnja distributivne privodne kablovske kanalizacije. Predviđa se glavna TK kanalizacija sa oknima 2,50 x 1,80m sa četiri RBHR cevi 0110mm. Telekomunikaciona kanalizacija od najbližeg okna uvodi se u prostoriju planiranu za 3 REHR cevi 050mm.

Distributivna TK mreža može se graditi telekomunikacionim kablovima položeni direktno u zemlju, a u rov dimenzija 0,8 x 0,4m. U objektima predvideti unutrašnje izvode. Distributivnu TK mrežu i unutrašnje izvode dimenzionisati za krajnje potrebe pretplatnika.

3.6.5. TOPLIFIKACIJA TOPLOTNI KONZUM

Na osnovu urbanističkih parametara datih ovim Programom izvršena je analiza potrebne količine toplotne energije za grejanje, pripremu tople vode, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju, kao i za manje tehnološke potrebe postojećih i planiranih površina kako u zimskom, tako i u letnjem periodu.

Toplotni konzum je procenjen na osnovu postojećeg stanja i planiranih smeštajnih kapaciteta i razvrstan po turističkim celinama tj. baznim područjima :

Tur.celina-bazno područje	Toplotni konzum (KLL)
1. Vrhovi-Odvraćenica	31680
2. Bele Vode-Dajići	10560
3. Golijaska Reka	7040
4. Šeremetovica-Kuti-Plešin	8800

KONCEPCIJA RAZVOJA TOPLIFIKACIJE

Kod snabdevanja toplotnom energijom radi zadovoljavanja svih potreba korisnika treba obratiti pažnju na smanjenje broja individualnih toplotnih izvora priključenjem na daljinske sisteme grejanja gde je to tehno-ekonomski moguće, korišćenje ekološki veoma prihvatljivih obnovljivih izvora energije i primena energetske efikasne opreme, kao i odgovarajuće termoizolacije prostora radi smanjenja potrebne količine toplote.

Imajući u vidu razuđenost postojećih naselja, niske gustine stanovanja u okviru njih, zatim raštrkanost planiranih turističkih kapaciteta, ovde se ne očekuje priključenje na veće sisteme daljinskog grejanja, osim u slučaju celine 1: Vrhovi-Odvraćenica.

I dalje će egzistirati dobijanje toplotne energije putem individualnih ložišta. Turistički objekti, škole, javni i dr. objekti višeporodičnog stanovanja će se s toga pre svega grejati i snabdevati potrošnom toplom vodom (PTV) preko sopstvenih kotlarnica ili će se povezivati u manje sisteme daljinskog grejanja.

Imajući ovo u vidu i dalje će najveću primenu imati čvrsta goriva, ali će njihov udeo opadati na račun tečnih goriva. Zagrevanje prostorija električnom energijom će donekle porasti, ali ne u većem obimu jer će biti destimulisani cenom struje.

Na području planine Golije kao imperativ se postavlja zadatak da se na ovakvom lokalitetu gde se toplifikacija zasniva na decentralizaciji energetskog sistema, koriste obnovljivi izvori energije u koje se ubrajaju: solarna energija, geotermalna energija, energija vetra, energija dobijena preradom bio-otpada i dr. Ovo se već godinama sprovodi u evropskim zemljama u ruralnim planinskim područjima.

Korišćenje obnovljivih izvora energije u sistemu snabdevanja toplotnom energijom mora da se zasniva na:

- Detaljnoj proceni potencijala i istraživanjem na terenu svih vrsta obnovljivih energija na području Golije,
- Definisanoj lokaciji za postrojenja za dobijanje energije (sunca, vetra, geotermalnih izvora),
- Izradu prethodnih detaljnih studija uslova na predmetnom prostoru za razvoj energetske sisteme baziranih na obnovljivim izvorima energije,
- Utvrđivanje svih potencijalnih zainteresovanih potrošača i
- Edukacija lokalnog stanovništva u oblasti obnovljive energije.

Sve ovo i uz određene sistemske mere na nivou države, usloviće korišćenje obnovljivih izvora energije čime se obezbeđuje energetska efikasnost i ekološka prihvatljivost zagrevanja i hlađenja objekata.

4. ZAKLJUČAK

4.1. PREDLOG VRSTE I OBUHVATA URBANISTIČKOG PLANA / PLANOVA

S obzirom na ciljeve izrade plana, a uzimajući u obzir stanje na terenu, logično i svrsishodno bi bilo da se za svaku od četiri navedene turističke celine radi poseban urbanistički plan.

Kompleksnost teme kao i sagledani objektivni uslovi (stanje podloga i potrebne dokumentacije, stanje izgrađenosti na terenu, prostorna veličina zahvata, planirani karakter prostora, rokovi za izradu planova i sl.) upućuju nas na potrebu razmatranja svake turističke celine - posebno, uzimajući u obzir njene specifičnosti i uslovljenosti.

Turistička celina VRHOVI-ODVRAĆENICA

Stanje raspoloživih podloga, Orto-foto snimak iz 2006. i set delimično ažuriranih geodetskih podloga, kao i veliki prostorni obuhvat plana sa složenom urbanom problematikom, upućuju na predlog da se ovaj urbanistički plan uradi u formi jednog od regulacionih planova (po nomenklaturi iz Zakona o planiranju i izgradnji) i to: **Plana generalne regulacije**

U cilju što veće direktne sprovodljivosti plana, potrebno je uraditi **detaljnu regulaciju** zone dela Odvraćenice ispod vrha Kula. Orijentaciona površina zone detaljne regulacije iznosi 60ha.

Sadržaj Plana generalne regulacije je regulisan Zakonom o planiranju i izgradnji, grafičke priloge raditi u razmeri 1:5000, zonu detaljne regulacije u 1:2500 ili 1:1000.

Obuhvat plana je dat na grafičkim priložima. Ovim Programom definiše se orijentacioni obuhvat plana, a samim planom će biti određene tačne granice plana.

Turistička celina BELE VODE-DAJIĆI

Stanje raspoloživih podloga, Orto-foto snimak iz 2006. i set delimično ažuriranih geodetskih podloga, značajnija aktivnost neplanske izgradnje koja nije registrovana u podlogama, upućuju na predlog da se ovaj urbanistički plan uradi u formi jednog od regulacionih planova (po nomenklaturi iz Zakona o planiranju i izgradnji) i to:

Plana generalne regulacije

U cilju što veće direktne sprovodljivosti plana, potrebno je uraditi **detaljnu regulaciju** zone vikend naselja. Orijentaciona površina zone detaljne regulacije iznosi 100ha.

Sadržaj Plana generalne regulacije je regulisan Zakonom o planiranju i izgradnji, grafičke priloge raditi u razmeri 1:2500 ili 1:5000, zonu detaljne regulacije u 1:2500 ili 1:1000.

Obuhvat plana je dat na grafičkim priložima. Ovim Programom definiše se orijentacioni obuhvat plana, a samim planom će biti određene tačne granice plana.

Turistička celina GOLIJSKA REKA

Stanje raspoloživih podloga, Orto-foto snimak iz 2006. i set geodetskih podloga (zbog vlasničke strukture zemljišta nema neplanske izgradnje), ali i veliki nesklad važećih katastarskih podloga sa stanjem na terenu, upućuju na predlog da se ovaj urbanistički plan uradi u formi jednog od

regulacionih urbanističkih planova (po nomenklaturi iz Zakona o planiranju i izgradnji) i to: **Plana detaljne regulacije.**

Plan detaljne regulacije je osnov za izdavanje izvoda iz plana radi svih pojedinačnih odobrenja za izgradnju, iz domena i javnog i ostalog građevinskog zemljišta, osim za:

1. ostalo građevinsko zemljište obuhvaćeno planom za koje je određena obaveza izrade urbanističkog projekta,

Sadržaj Plana detaljne regulacije je regulisan Zakonom o planiranju i izgradnji, grafičke priloge raditi u razmeri 1:1000 ili 1:2500.

Obuhvat plana je dat na grafičkim priložima. Ovim Programom definiše se orijentacioni obuhvat plana, a samim planom će biti određene tačne granice plana.

Turistička celina ŠEREMETOVICA-KUTI-PLEŠIN

Stanje raspoloživih podloga, Orto-foto snimak iz 2006. i set neažurnih geodetskih podloga, značajnija aktivnost neplanske izgradnje koja nije registrovana u podlogama, kao i karakter samog prostora - seoska sredina, upućuju na predlog da se ovaj urbanistički plan uradi u formi jednog od regulacionih planova (po nomenklaturi iz Zakona o planiranju i izgradnji) i to: **Plana generalne regulacije**

U cilju što veće direktne sprovodljivosti plana, potrebno je uraditi **detaljnu regulaciju** zona Česta Vrela i Šeremetovica. Orijetaciona površina zona detaljne regulacije iznosi 100ha. Sadržaj Plana generalne regulacije je regulisan Zakonom o planiranju i izgradnji,

grafičke priloge raditi u razmeri 1:5000, zonu detaljne regulacije u 1:2500 ili 1:1000.

Obuhvat plana je dat na grafičkim priložima. Ovim Programom definiše se orijentacioni obuhvat plana, a samim planom će biti određene tačne granice plana.

4.2. PREDLOG O POTREBI IZRADE STRATEŠKE PROCENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Prema dopisu Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja (br. 350-02-274/09-02 od 12.03.2009.), "u skladu sa članovima 9. i 11. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ("Sl.glasnik RS", br. 135/04) odluku o izradi strateške procene donosi organ nadležan za pripremu plana po prethodno pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove zaštite životne sredine (u ovom slučaju na lokalnom nivou) i drugih zainteresovanih organa i organizacija."

U fazi odlučivanja o izradi Strateške procene, potrebno je preuzeti sledeće:

1. Prema Uputstvu za sprovođenje zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine, Uprava za zaštitu životne sredine, Sektor za strategiju i programske politike, februar 2007.), u poglavlju "Odlučivanje o izradi strateške procene" stoji: **"...potrebno je utvrditi da li je za program/plan višeg hijerarhijskog nivoa urađena strateška procena, i ako jeste, da li sadrži smernice za izradu strateške procene predmetnog programa, odnosno plana..."**
2. Paralelno sa izradom Prostornog plana područja posebne namene parka prirode "Golija", urađena je i Strateška procena uticaja PPPPN Parka prirode "Golija" na

životnu sredinu. **Prostorni plan je usvojen zajedno sa Strateškom procenom uticaja na životnu sredinu** ("Službeni glasnik RS", br, 16/2009).

3. U usvojenom Izveštaju o strateškoj proceni uticaja PPPN Parka prirode "Golija" na životnu sredinu, poglavlje V.1. "Strateške procene na nižim hijerarhijskim nivoima" stoji:

"Za planove nižeg reda, odnosno prostorne planove opština i planove generalne i detaljne regulacije, radiće se Strateška procena uticaja na životnu sredinu **u skladu sa odlukom nadležnog organa**".

4. Pribavljeni su "Uslovi zaštite prirode i životne sredine za izradu programa urbanističkog plana/planova za planinski rizort "Golija", turističke celine:

Golijaska Reka, Vrhovi - Odvraćenica, Šeremetovica – Kuti - Plešin i Dajići" (Zavod za zaštitu prirode Srbije, br. 03-297/2 od 06.04.2009.). U ovim uslovima **nije navedeno da je potrebna izrada Strateške procene uticaja na životnu sredinu**. Ovde je takođe potrebno napomenuti da potencijalna skijališta i pravci žičara ne zalaze u I i II zonu zaštite prirode.

5. U svojenom Izveštaju o strateškoj proceni uticaja PPPN Parka prirode "Golija" na životnu sredinu, poglavlje V.2. "Procene uticaja projekata na životnu sredinu" stoji:

"Ovim Izveštajem o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu utvrđuje se obaveza budućim investitorima da u postupku dalje razrade planskog dokumenta, za potrebe pribavljanja odobrenja za izgradnju, izrade **studiju procene uticaja na životnu sredinu**, a u skladu sa odredbama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", br. 135/04). Studija procene uticaja izrađuje se na nivou generalnog, odnosno idejnog projekta i

sastavni je deo zahteva za izdavanje odobrenja za izgradnju.

Procena uticaja vrši se za sve projekte koji se planiraju na zaštićenom prirodnom dobru i u zaštićenoj okolini nepokretnih kulturnih dobara."

Smatramo da je u ovoj fazi nepotrebna izrada Strateške procene uticaja na životnu sredinu, već da će biti potrebna izrada Procene uticaja na životnu sredinu kada se budu radili pojedinačni projekti. Izrada Strateške procene bi nepotrebno produžila proceduru usvajanja Urbanističkog plana/planova.

Na osnovu svega napred navedenog, mišljenja smo da je potrebno doneti **Rešenje o nepristupanju Strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu Urbanističkih planova za planinski rizort "Golija"**.

4.3. SPROVOĐENJE PLANA / PLANOVA

Usvajanjem Programa plana od strane Komisija za planove sve tri opštine, stiču se uslovi za donošenje **Odluke o izradi planskog dokumenta**, koje će doneti svaka opština za turističke celine na njenoj teritoriji.

Opština Ivanjica – donosi:

Odluku o izradi Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi-Odvraćenica u sklopu Planinskog rizorta "Golija" sa detaljnom regulacijom zone dela Odvraćenice ispod vrha Kula (zajedno sa opštinama Novi Pazar i Raška);

Odluku o izradi Plana generalne regulacije turističke celine Bele Vode-Dajići u sklopu Planinskog rizorta Golija sa detaljnom regulacijom zone vikend naselja i Odluku o izradi Plana detaljne regulacije

turističke celine Golijska Reka u sklopu Planinskog rizorta Golija.

Opština Raška - donosi:

Odluku o izradi Plana generalne regulacije turističke celine Šeremetovica-Kuti-Plešin u sklopu Planinskog rizorta "Golija" sa detaljnom regulacijom zona česta Vrela i šeremetovica;

Odluku o izradi Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi-Odvraćenica u sklopu Planinskog rizorta Golija sa detaljnom regulacijom zone dela Odvraćenice ispod vrha Kula (zajedno sa opštinama Ivanjica i Novi Pazar)

Opština Novi Pazar - donosi:

Odluku o izradi Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi-Odvraćenica u sklopu Planinskog rizorta Golija sa detaljnom regulacijom zone dela Odvraćenice ispod vrha Kula (zajedno sa opštinama Ivanjica i Raška)

Novi planovi treba da se se baziraju na metodi kontinualnog planiranja, odnosno da se sistematski menjaju u predviđenom srednjoročnom periodu od 4 godine. Operativni karakter planova biće postignut kroz predviđene mere za sprovođenje opredeljenih rešenja na takav način da procedura primene bude maksimalno pojednostavljena. Sprovođenje plana će se vršiti kroz izdavanje pojedinačnih Izvoda iz plana i Odobrenja za gradnju.

Plan detaljne regulacije omogućavaju direktno izdavanje izvoda iz plana radi pribavljanja odobrenja za izgradnju, obzirom da sadrži, kako neophodne informacije, tako i detaljna pravila uređenja i građenja i elemente regulacije javnog i ostalog zemljišta.

Plan generalne regulacije omogućava direktno izdavanje izvoda iz plana radi pribavljanja odobrenja za izgradnju, obzirom da sadrže, kako neophodne informacije, tako i detaljna pravila uređenja i građenja i elemente regulacije. Ove vrste planova za delove u kojima bude predviđena promena regulacije ili novo javno građevinsko zemljište, može da se sprovodi ili menja kroz dalju izradu Planova detaljne regulacije (za potrebe eksproprijacije) ili direktnim dogovorom sa vlasnicima parcela.

Detaljne regulacije pojedinih zona u okviru Planova generalne regulacije omogućavaju direktno izdavanje izvoda iz plana radi pribavljanja odobrenja za izgradnju, obzirom da sadrži, kako neophodne informacije, tako i detaljna pravila uređenja i građenja i elemente regulacije javnog i ostalog zemljišta.

Dalje sprovođenje u obuhvatu plana je predviđeno kroz direktno izdavanje izvoda iz ovog plana, a zatim odobrenja za izgradnju za svaku građevinsku parcelu na osnovu priloženog Idejnog projekta. Izvod iz plana sadržaće pravila gradnje, odnosno sve potrebne urbanističke uslove iz ovog plana.

Ovim planovima treba da budu određeni i kompleksi, zone ili celine za koje se, radi pribavljanja odobrenja za izgradnju, obavezno izrađuje Urbanistički projekat, uz jasnu napomenu da Urbanistički projekat iz svojih razloga može da pokrene i vlasnik ili grupa vlasnika ili korisnika zemljišta.

Formiranje novih građevinskih parcela od postojećih katastarskih parcela moguće je kroz prethodnu pripremu gradilišta parcelacijom ili preparcelacijom na osnovu odobrenog Urbanističkog projekta, a za takav slučaj ovaj plan treba da donese dovoljno pravila, uslova i propisa. Urbanistički

projekat se neće overiti ako nije izrađen u skladu sa ovim planom, pravilima uređenja ili pravilima građenja.

IZVOD IZ PLANA ZA POJEDINE NAMENE (TIPIČNE CELINE)

Uz svaku zonu u tekstualnom delu elaborata treba planom odrediti sve potrebne elemente od uticaja za različite zahteve za izgradnju, i to po temama:

Opis:

■ urbanističke zone prema urbanističkim karakteristikama i pokazateljima, kao i urbanističkim normativima merodavnim za izdavanje odobrenje za izgradnju, kao i zabrane za izvođenje određene vrste radova, odnosno građenja po zonama ili celinama iz plana;

Pravila uređenja koja određuju:

- kako će se koja podcelina unutar celine dalje planski razrađivati, odnosno da li je ili nije predviđena promena u regulaciji ili vlasničkim odnosima.
- zahteve, uslove i propise koje je potrebno ispuniti za dobijanje odobrenja za izgradnju, prema mestu i vrsti objekata za izgradnju;
- ostale urbanističke propise po pojedinim zonama - za ulice i javne površine, o javnim zgradama i prostorima, o održavanju prostornih ili prirodnih celina, arhitektonskoj obradi za pojedine zone, kao i mesta ili lokacije propisane za razradu konkursom.

Pravila gradnje koja za tu celinu određuju:

- najmanje površine građevinskih parcela;
- najveće indekse iskorišćavanja parcela (indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti);

- najmanje dužine frontova pojedinih građevinskih parcela;
 - najveće visine zgrada;
 - uslove za drugi objekat na parceli ili podizanje zgrada u dvorištima;
 - odnose susednih zgrada, propisanu zaštitu susedskih odnosa;
 - restrikcije i zabrane za vrste gradnje po zonama i celinama iz plana,
 - ostale propise o arhitekturi i oblikovanju pojedinih elemenata građevina.
 - posebne odredbe o tehničkim, higijenskim, estetskim, bezbednosnim i drugim uslovima; Pravila gradnje mogu imati i ostale propise i odredbe za pojedine zone i teritoriju obuhvaćenu planom, kao i propise i odredbe za pojedine objekte prema mestu i vrsti za pojedine zone i teritoriju obuhvaćenu planom.
- (Za svaku celinu u Planu treba da budu navedeni samo uslovi ili zabrane koji u njoj važe. Uslovi ili restrikcije koji nisu pomenuti neće važiti za tu celinu)

Broj : 350-159 /2009

U Novom Pazaru, 24.08.2009.godine

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PREDSEDNIK

Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a

173

Na osnovu člana 9. stava 3. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik RS“, broj 135/2004), a u vezi sa članom 46. Zakona o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, broj 47/2003 i 34/2006), i člana 74. stava 1. tačke 5. Statuta Grada Novog Pazara („Sl. list opštine Novi Pazar“, broj 14/2008) a po pribavljenom mišljenju o strane Odeljenja za stambeno komunalne poslove i zaštitu životne sredine broj 501-101/09 od 19. 08. 2009. godine, Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove Grada Novog Pazara, donosi

REŠENJE

O NEPRISTUPANJU IZRADI STRATEŠKE PROCENE UTICAJA PLANA GENERALNE REGULACIJE TURISTIČKE CELINE VRHOVI ODVRAĆENICA, U SKLOPU PLANINSKOG RIZORTA „GOLIJA“, SA DETALJNOM REGULACIJOM ZONE DELA ODVRAĆENICE ISPOD VRHA KULA, NA ŽIVOTNU SREDINU

I

Ne pristupa se izradi strateške procene uticaja Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvraćenica u sklopu planinskog rizorta «Golija», sa detaljnom regulacijom zone dela Odvraćenice ispod Vrhova Kula (dela koji se nalazi na teritoriji grada Novog Pazara), na životnu sredinu. U daljem tekstu : Plan na životnu sredinu.

II

Centar za planiranje urbanog razvoja iz Beograda Zahumska broj 34, je izradio Programom za izradu urbanističkih planova : Vrhovi Odvraćenica, Bele Vode –Dajići, Golijaska reka, Šeremetovica –Kuti –Plešin, u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji („Sl. glasnik RS“, broj 47/2003 i 34/2006) i Prostornim planom posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl. glasnik RS“, broj 16/2009).

III

Granicom plana generalne regulacije obuhvaćen je prostor turističke celine Vrhovi Odvraćenica u sklopu planinskog rizorta „Golija“ koji se nalazi na visoravni koja je svojom južnom stranom okrenuta Deževskoj dolini i Novom Pazaru a severnom stranom ka Ivanjici, i pripada teritoriji opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara, u površini od 850ha, definisan Prostornim planom područja posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl. glasnik RS“ broj 16/09).

Prostor plana generalne regulacije teritorije grada Novog Pazara, za koji se donosi odluka, je veličine oko 320 ha.

Detaljnom regulacionom razradom zahvata se područje zone dela Odvraćenica ispod vrha Kula na teritoriji grada Novog Pazara, površine od 60ha.

VI

Ciljevi izrade urbanističkog plana su da ostvare sintezu i definišu sledeće elemente budućeg prostornog, programskog, sadržajnog i oblikovnog rešenja turističke celine u sklopu Planinskog riziorta „Golija“, koja ima visokovredne resurse i izvanredan potencijal za razvoj turizma, što je prepoznato od strane države i lokalnih zajednica opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara koje dele ovaj prostor. Urbanistički planovi će posvetiti pažnju budućem identitetu, uređenju i opremanju ovog važnog dela turističke zone u sklopu planinskog riziorta „Golija“ u skladu sa Prostonim planom posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl.glasnik RS“, broj 16/2009) i Programom.

V

Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove grada Novog Pazara, u prvoj fazi odlučivanja o izradi strateške procene, je postupalo na osnovu člana 9 i 11. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu („Sl.glasnik RS“, broj 135/04), Upustvu za sprovođenje Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Ministarstva nauke i zaštite životne sredine, Uprave za zaštitu životne sredine, Sektor za strategiju i programske politike, Beograd februar 2007.godine) iznetog u Poglavlju prva faza - Odlučivanje o izradi strateške procene, gde stoji : « pre korišćenja blok dijagrama potrebno je utvrditi da li je za PP višeg hijerarhijskog nivoa urađena strateška procena, i ako jeste, da li sadrži smernice za izradu strateške procene predmetnog PP I **UTVRĐENO JE** , da je za Prostoni plan

posebne namene Parka prirode Golija kao plan višeg hijerarhijskog nivoa, urađena Strateška procena uticaja Prostonog plana posebne namene Parka prirode „Golija“ na životnu sredinu, koja je usvojena zajedno sa Prostonim planom („Sl.glasnik RS“, broj 16/2009), i da strateška procena sadrži smernice za predmetni PP (pravila, opšte i posebne mere zaštite), koje će urbanistički plan peuzeti na način kako je utvrđeno Prostonim planom posebne namene Parka prirode „Golija“ a shodno obavezi utvrđenoj članom 4.i 8.Uredbe o utvrđivanju Prostonog plana posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl.glasnik RS“, broj 16/2009). Sa napred navedenih razloga, ne postoji obaveza da se izrađuje strateška procena uticaja na životnu sredinu za potrebe izrade Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvrćenica u sklopu planinskog riziorta „Golija“, sa detaljnom regulacijom zone dela Odvrćenica ispod Vrhva Kula, jer je strateška procena urađena za plan višeg hijerarhijskog nivoa i sadrži smernice koje će ovaj urbanistički plan preuzeti na način kako je utvrđeno Prostonim planom posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl.glasnik RS“, broj 16/2009).

VI

Ovo rešenje je sastavni deo odluke o izradi plana i objavljuje se u „Sl. listu grada Novog Pazara“.

O b r a z l o ž e n j e

Centar za planiranje urbanog razvoja iz Beograda, Zahumska broj 34, za potrebe opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara, izradio je Program za izradu urbanističkih planova : Vrhovi Odvrćenica, Bele Vode – Dajići, Golijska Reka, Šeremetovica – Kuti – Plešin, na osnovu Zakona o planiranju i izgradnji („Sl.glasnik RS“, broj 47/2003 i 34/06), Prostornog plana područja posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl. glasnik RS“, broj 16/2009) i uslova pribavljenih od strane nadležnih organa, organizacija i institucija.

Granicom plana generalne regulacije obuhvaćen je prostor turističke celine Vrhovi Odvrćenica u sklopu planinskog riziorta „Golija“ i nalazi se na visoravni koja je svojom južnom stranom okrenuta Deževskoj dolini i Novom Pazaru a severnom stranom ka Ivanjici, i pripada teritoriji opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara, u površini od 850ha, definisan Prostornim planom područja posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl.glasnik RS“, broj 16/09).

Prostor plana generalne regulacije koji se nalazi na teritoriji grada Novog Pazara, za koji se donosi odluka, je veličine oko 320 ha.

Detaljnoum regulacionoum razradoum zahvata se područje zone dela Odvrćenica ispod vrha Kula na teritoriji grada Novog Pazara, površine od 60ha .

Ciljevi izrade urbanističkog plana su da ostvare sintezu i definišu sledeće elemente budućeg prostornog, programskog, sadržajnog i oblikovnog rešenja turističke celine u sklopu Planinskog riziorta „Golija“, koja ima visokovredne resurse i izvanredan potencijal za razvoj turizma, što je

prepoznato od strane države i lokalnih zajednica opština Ivanjica, Raška i grada Novog Pazara koje dele ovaj prostor. Urbanistički planovi će posvetiti pažnju budućem identitetu, uređenju i opremanju ovog važnog dela turističke zone u sklopu planinskog riziorta „Golija“ u skladu sa Prostornim planom posebne namene Parka prirode „Golija“ („Sl. glasnik RS“, broj 16/2009) i Programom.

Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove grada Novog Pazara postupajući u prvoj fazi «Odlučivanje o izradi strateške procene uticaja Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvrćenica u sklopu planinskog riziorta Golija, sa detaljnoum razradoum zone dela Odvrćenice ispod Vrhova Kula, na životnu sredinu, je na osnovu člana 9. i 11. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, Upustva za sprovođenje Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Ministarstva nauke i zaštitne životne sredine Republike Srbije, Uprave za zaštitu životne sredine, Sektora za strategiju programske politike, Beograd februar 2007 godine, navedenog u POGLAVLJU - Odlučivanje o izradi strateške procene, gde stoji: « Potrebno je utvrditi da li je za PP višeg hijerarhijskog nivoa izrađena Strateška procena, i ako jeste, da li sadrži smernice za izradu strateške procene predmetnog PP», JE UTVRDIO SLEDEĆE :

- da je paralelno sa izradoum Prostornog plana područja posebne namene Parka prirode «Golija», izrađena Strateška procena uticaja Prostornog plana posebne namene parka prirode „Golija“ na životnu sredinu, koja je usvojena zajedno sa tim PP („Službeni glasnik RS“ br.16/2009) .

- da u usvojenom Izveštaju o strateškoj proceni uticaja PPPPN parka prirode „Golija“ na životnu i sredinu, POGLAVLJE V.1. -Strateške procene na nižim hijerarhiskim nivoima, stoji: " za planove nižeg reda, odnosno prostorne planove opština i planove generalne i detaljne regulacije, radiće se Strateške procene uticaja na životnu sredinu u skladu sa odlukom nadležnog organa " .

- da u usvojenom Izveštaju o strateškoj proceni uticaja Prostornog plana parka prirode «Golija» na životnu sredinu, POGLAVLJE V.2 .-Procene uticaja projekata na životnu sredinu, stoji: « Ovim izveštajem o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu, utvrđuje se obaveza budućim investitorima da u postupku dalje razrade planskog dokumenta, za potrebe pribavljanja odobrenja za izgradnju, izrade studiju procene uticaja na životnu sredinu, a u skladu sa odredbama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu («Službeni glasnik RS» br.135/04). Studija procene uticaja izrađuje se na nivou generalnog, odnosno idejnog projekta i sastavni je deo zahteva za izdavanje odobrenja za izgradnju i da se Studija o proceni uticaja vrši za sve projekte koji se planiraju na zaštićenom prirodnom dobru i u zaštićenoj okolini nepokretnih kulturnih dobara».

- da uslovi zaštite prirode i životne sredine a pribavljenih od strane Zavoda za zaštitu prirode Srbije broj 03-297/2 od 06.04.2009.godine za potrebe izrade Programa za izradu urbanističkih planova Vrhovi Odvračenice, Bele Vode – Dajići, Golijska reka, Šeremetovica –Kuti – Plešin , nije navedeno, da je za ovaj urbanistički plan potrebna izrada Strateške procene uticaja na životnu sredinu. Takođe treba napomenuti da potencijalna skijališta i

pravci žičara ne zalaze u I i II zonu zaštite prirode.

Odeljenje za urbanizam i izgradnju Gradske uprave za izvorne i poverene poslove grada Novog Pazara, po pribavljenom mišljenju od strane Odeljenja za stambeno komunalne poslove i zaštitu životne sredine Gradske uprave za izvorne i poverene poslove grada Novog Pazara, broj 501-101/09 od 19.08.2009, uzimajući u obzir napred navedene podatke, je utvrdilo, da ne postoji obaveza za izradu strateške procene uticaja Plana generalne regulacije turističke celine Vrhovi Odvračenica u sklopu planinskog rizičnog područja „Golija“, sa detaljnom regulacijom zone dela Odvračenice ispod Vrhova Kula , na životnu sredinu, i odlučeno je kao u dispozitivu rešenja.

**REŠENO U ODELJENJU ZA
URBANIZAM I IZGRADNJU
GRADSKJE UPRAVE ZA IZVORNE I
POVERENE POSLOVE GRADA
NOVOG PAZARA, IV-05 BROJ: 350-
156/2009 OD 20.08.2009. GODINE.**

**NAČELNIK
Miloš Puzović,dipl.pravnik**

174

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu člana 14.stav 1.Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS“ broj 25/00, 25/02, 107/05, 108/05 i 123/07), člana 32. stav 1. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“ broj 129/07),člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08),člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara , („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08,17/08 i 2/09), Skupština grada Novog Pazara na sednici održanoj 24.08.2009 godine donela je:

**ODLUKU
O RAZREŠENJU DIREKTORA
JKP „ČISTOĆA“ NOVI PAZAR**

I

Razrešava se Čeho Nikšić ing.maš, dužnosti direktora JKP “Čistoća“ Novi Pazar.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu grada Novog Pazara“.

Pravni osnov za donošenje ove Odluke sadržan je u odredbama člana 14. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS“ broj 25/00,25/02,107/05,108/05 i 123/07),člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08),člana), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, (Službeni list grada Novog Pazara, broj 16/08,17/08 i 2/09).

Pouka o pravnom leku: Protiv ove odluke može se podneti tužba Okružnom sudu u Novom Pazaru u roku od 30 dana.

**Broj: 118-26/09
U Novom Pazaru,24.08.2009 godine.**

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

**PREDSEDNIK
Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a**

175

Na osnovu člana 14. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS“ broj 25/00, 25/02, 107/05, 108/05 i 123/07), člana 32. stav 1. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“ broj 129/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09), Skupština grada Novog Pazara na sednici održanoj 24.08.2009 godine donela je:

ODLUKU

O IMENOVANJU VD DIREKTORA JKP „ČISTOĆA“ NOVI PAZAR

I

Imenuje se Hivzo Škrijelj, dipl.ing.mašinstva za VD direktora JKP „Čistoća“ Novi Pazar.

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu grada Novog Pazara“.

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje ove Odluke sadržan je u odredbama člana 14. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS“ broj 25/00, 25/02, 107/05, 108/05 i 123/07), člana

17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09).

Pouka o pravnom leku: Protiv ove odluke može se podneti tužba Okružnom sudu u Novom Pazaru u roku od 30 dana.

Broj: 112-455/09

U Novom Pazaru, 24.08.2009 godine.

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PRESEDNIK

Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a

176

Na osnovu člana 18. stav 1. Zakona o javnim službama („Službeni glasnik RS“, broj 42/91, 71/94, 79/05, 81/05 i 83/05), člana 32. stav 1. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“ broj 129/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09), Skupština grada Novog Pazara na sednici održanoj 24.08.2009 godine donela je:

ODLUKU

O RAZREŠENJU VD DIREKTORA SPORTSKOG CENTRA “NOVI PAZAR“

I**177**

Razrešava se Mensur Hamidović dužnosti VD direktora „Sportskog Centra“ Novi Pazar .

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu grada Novog Pazara“.

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje ove Odluke sadržan je u odredbama člana 14. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa („Službeni glasnik RS“ broj 25/00, 25/02,1 07/05,1 08/05 i 123/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara (Službeni list opštine Novi Pazar br 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara , („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08,17/08 i 2/09).

Pouka o pravnom leku: Protiv ove odluke može se podneti tužba Okružnom sudu u Novom Pazaru u roku od 30 dana.

Broj: 118-27/09

U Novom Pazaru, 24.08.2009 godine.

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PREDSEDNIK

Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a

Na osnovu člana 18.stav 1.Zakona o javnim službama („Službeni glasnik RS”, broj 42/91, 71/94, 79/05, 81/05 i 83/05), člana 32.stav1. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik „RS“ broj 129/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama Statuta grada Novog Pazara , („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09), Skupština grada Novog Pazara na sednici održanoj 24.08.2009 godine donela je:

**ODLUKU
O IMENOVANJU VD DIREKTORA
SPORTSKOG CENTRA
„NOVI PAZAR“**

I

Imenuje se Idriz Nuhović, prof za VD direktora “Sportskog Centra“ Novi Pazar .

II

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu grada Novog Pazara“.

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje ove Odluke sadržan je u odredbama člana 14. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa

(„Službeni glasnik RS“ broj 25/00, 25/02, 107/05, 108/05 i 123/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“ br. 14/08), člana 1. stava 2. Odluke o izmenama dopunama statuta grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/09), i člana 101. stav 1. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara, („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09).

Pouka o pravnom leku: Protiv ove odluke može se podneti tužba Okružnom sudu u Novom Pazaru u roku od 30 dana.

Broj: 112-454/09

U Novom Pazaru, 24.08.2009 godine.

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

PRESEDIK

Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a

178

Na osnovu člana 12. stav 1. Zakona o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa ("Službeni glasnik RS", broj 25/00, 25/02, 107/05, 108/05 i 123/07), člana 32. stav 1. tačka 9. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik RS“, broj 129/07), člana 17. Statuta grada Novog Pazara ("Službeni list opštine Novi Pazar“, broj 14/08, 7/09) i člana 100. i 101. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara („Službeni list grada Novi Pazar“, broj 16/08, 17/08 i 2/09), Skupština grada Novog Pazara, na sednici održanoj 24.08.2009. godine, donela je

R E Š E N J E
O RAZREŠENJU I IMENOVANJU
PREDSEDIKA UPRAVNOG ODBORA
JKP „ČISTOĆA“ NOVI PAZAR

I

Razrešava se dužnosti pred-sednika
Upravnog odbora JKP „Čistoća“ Novi Pazar:

- Mithat Nokić

II

Imenuje se na dužnost predsednika
Upravnog odbora JKP „Čistoća“ Novi
Pazar:

- Zekrija Mujović, dipl.ecc

III

Ovo rešenje stupa na snagu danom
donošenja a objaviće se u „Službenom listu
grada Novog Pazara“.

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov za donošenje rešenja
sadržan je u odredbama člana 12. stav 1.
Zakona o javnim preduzećima i obavljanju
delatnosti od opšteg interesa ("Službeni
glasnik RS", broj 25/00, 25/02, 107/05,
108/05 i 123/07), člana 32. stav 1. tačka 9.
Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni
glasnik RS“, broj. 129/07), člana 17. Statuta
grada Novog Pazara ("Službeni list opštine
Novi Pazar“, broj 14/08, 7/09) i člana 100. i

101. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara („Službeni list grada Novog Pazara“, broj 16/08, 17/08 i 2/09).

I

Predsednik Upravnog odbora JKP „Čistoća“, podneo je zahtev broj 02-8/09 za razrešenje sa mesta predsednika UO „Čistoća“, koji je Skupština na današnjoj sednici prihvatila a na tu dužnost imenovala Mujović Zekriju.

Daje se saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistem-atizaciji radnih mesta u Centru za decu i omladinu „Duga“ Novi Pazar, po zahtevu br. 022-53/09 od 26.08.2009. godine, koji je doneo direktor Centra za decu i omladinu „Duga“ Novi Pazar dana 24.08.2009.godine pod brojem 292.

Broj: 02-53/09**U Novom Pazaru, 24.08.2009.godine****II****SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA****PRESEDNIK****Milan Veselinović, dipl.ing.FON-a**

Rešenje objaviti u “Službenom listu grada Novog Pazara”.

Broj: 022-53/09**U Novom Pazaru, 27.08.2009.godine****AKT GRADONAČELNIKA****GRAD NOVI PAZAR****GRADONAČELNIK,
dr Mirsad Đerlek****179**

Na osnovu člana 58. stav 1. tačka 4. Statuta grada Novog Pazara („Službeni list opštine Novi Pazar“, broj 14/2008), i „Službeni list grada Novog Pazara“ br. 7/2009), Gradonačelnik grada Novog Pazara, donosi

R E Š E N J E**O DAVANJU SAGLASNOSTI NA
PRAVILNIK O UNUTRAŠNJOJ
ORGANIZACIJI I SISTEMATIZACIJI
RADNIH MESTA U CENTRU ZA DECU
I OMLADINU „DUGA“ NOVI PAZAR**

**AKT GRADSKE UPRAVE ZA
NAPLATU JAVNIH PRIHODA****O b r a z l o ž e n j e****180**

Na osnovu člana 218, 223. stav 1. i člana 228. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, br.24/05 i 61/05) i člana 95. Kolektivnog ugovora Opštinske uprave opštine Novi Pazar br.121-131/07 od 27.02.2007.godine, načelnik Gradske uprave za naplatu javnih prihoda grada Novog Pazara, dana 19.08.2009.godine, donosi

**REŠENJE
O UTVRĐIVANJU
REPREZENTATIVNOSTI SAVEZA
SINDIKATA GRADSKE UPRAVE****I**

Utvrđuje se reprezentativnost Sindikata Gradske uprave sa sedištem u ulici 7 juli bb u Novom Pazaru, upisanog u registar Rešenjem Ministarstva za rad, boračka i socijalna pitanja broj 110-00-164/91-02 od 27.06.1991.godine, koga zastupa Dragojlo Roglić, kod Gradske uprave za naplatu javnih prihoda grada Novog Pazara, jer ispunjava uslove iz člana 218 i 228. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, br.24/05 i 61/05).

II

Ovo rešenje stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u Službenom listu grada Novog Pazara.

Dana 20. 08. 2009. godine Savet sindikata Gradske uprave, podneo je zahtev poslodavcu za utvrđivanje reprezentativnosti br. 024-2/09.

U zahtevu za utvrđivanje reprezentativnosti, Savet sindikata Gradske uprave navodi da kod poslodavca ima 25 članova i prilaže na uvid pristupnice-članova Saveza sindikata Gradske uprave, što je više od 15% od ukupnog broja zaposlenih, kao i da je upisan u Registar – što dokazuje fotokopijom rešenja o upisu u Registar.

Na osnovu podnetog zahteva i priloženih dokaza, a u skladu sa članom 218. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, br.24/05 i 61/05), utvrđeno je:

- da je Savez sindikata Gradske uprave upisan u Registar rešenjem Minisarstva za rad, boračka i socijalna pitanja br.110-00-164/91/02 od 27.06.1991.godine,
- da kod poslodavca na dan donošenja rešenja ima ukupno zaposlenih 351,
- da kod poslodavca na dan donošenja rešenja ima 240 članova, a pristupnice su priložene na uvid, tako da je to više od 15% od ukupnog broja zaposlenih.

Na osnovu priloženih dokaza utvrđeno je da Savez sindikata Gradske uprave, ispunjava uslove reprezentativnosti kod Gradske uprave za naplatu javnih prihoda grada Novog Pazara predviđene članom 218. i 219. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, br.24/05 i 61/05).

Na osnovu svega napred iznetog, odlučeno je kao u dispozitivu rešenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rešenja ne može se izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod Opštinskog suda u Novom Pazaru, u roku od 30 dana od dana prijema.

**GRADSKA UPRAVA ZA NAPLATU
JAVNIH PRIHODA GRADA
NOVOG PAZARA**

Broj: 024-537/09

U Novom Pazaru, 24.08.2009.godine

**NAČELNIK,
Rizo Mašović, dipl. ecc**

I S P R A V K A

U Odluci o mesnoj samoupravi („Službeni list grada Novog Pazara“, br. 17/08, 1/09) u čl. 29. stav 2. vrši se ispravka, tako što umesto teksta:

„Glasanje se vrši u mesnoj zajednici a glasa se za onoliko kandidata koliko je utvrđeno prema čl. 18. ove Odluke“, treba da stoji:

„Glasanje se vrši u mesnoj zajednici a glasa se za onoliko kandidata koliko je utvrđeno prema čl. 17. ove Odluke“.

ODELJENJE ZA OPŠTU UPRAVU

